

ΣΤΕ 1983/2017 [Νόμιμη αδειοδότηση ΑΣΠΗΕ για Τροιζηνία]

Περίληψη

-Οι εκτάσεις δασικού χαρακτήρα στις οποίες θα εγκατασταθεί το επίδικο αιολικό πάρκο είναι χέρσες και άγονες, με περιορισμένη θαμνώδη βλάστηση, και χρησιμοποιούνται κυρίως ως βοσκότοποι. Με την απόφαση του ΓΓΠ Αττικής εγκρίθηκαν επεμβάσεις δε συγκεκριμένες θέσεις της ευρύτερης εκτάσεως εμβαδού 106.504,00 τμ, και ειδικότερα επέμβαση σε επιφάνεια σχολικού εμβαδού 4.776,00 τμ για τις α/γ, σε επιφάνεια εμβαδού 4.000,00 τμ για το κτήριο ελέγχου, το οποίο όμως, κατά τον ρητό σχετικό όρο, θα καταλαμβάνει μόνο 500,00 τμ περίπου, και σε επιφάνεια εμβαδού 11.760,00 τμ χιαστήν εσωτερική οδοποιΐα, χωρίς, μάλιστα, να προβλέπεται κοπή δένδρων. Με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, του ΓΓΠ επιβλήθηκαν οι προαναφερθέντες όροι που αντιμετωπίζουν τον τρόπο διαχείρισεως των προϊόντων των εκσκαφών, τη διάβρωση του εδάφους και την οπτική υποβάθμιση του τοπίου, τις επιφυλάξεις, δηλαδή, που εκφράστηκαν στις εισηγήσεις του Δασαρχείου Πόρου και της Διεύθυνσης Δασών Πειραιά. Υπό τα δεδομένα αυτά, η κρίση των αρμοδίων οργάνων της Διοικήσεως, ότι η περιορισμένη θυσία της δασικής βλαστήσεως, που δεν συνιστά, άλλωστε, επέμβαση σε δάσος, είναι αναγκαία για την ικανοποίηση νόμιμου σκοπού, παρίσταται επαρκώς αιτιολογημένη Είναι, συνεπώς, απορριπτέος, ως αβάσιμος, ο ανωτέρω προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως.

-Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το ένδικο αιολικό πάρκο βρίσκεται εκτός των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων της περιοχής και ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού έθεσαν για την πραγματοποίησή του συγκεκριμένους όρους, οι οποίοι, κατά την ουσιαστική τους κρίση, διασφαλίζουν την κατασκευή και λειτουργία του έργου χωρίς να προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στα προστατευόμενα στοιχεία του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Περαιτέρω, στην ίδια την προσβαλλόμενη πράξη ΕΠΟ τέθηκε όρος, σύμφωνα με τον οποίο πρέπει να ειδοποιηθεί εγγράφως η αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία πριν από την έναρξη κατασκευής του έργου, ώστε με ειδικευμένο υπάλληλο να επιβλέψει τις εργασίες, οι οποίες σε περίπτωση εντοπισμού αρχαιοτήτων θα διακόπτονται προκειμένου να ακολουθήσει συστηματική ανασκαφική έρευνα. Επομένως, υπό τα δεδομένα αυτά, ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως του ν. 3028/2002, του ν. 1650/1986 και του άρθρου 24 του Συντάγματος είναι απορριπτέος.

-Το επίδικο αιολικό πάρκο δεν χωροθετείται εντός ΖΕΠ ή εντός ΣΠΠ. Κατά συνέπεια, δεν ήταν αναγκαία εν προκειμένω η σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης. Εξ άλλου, σύμφωνα με την ΜΠΕ, η περιοχή του αιολικού πάρκου δεν αποτελεί σημαντικό μεταναστευτικό διάδρομο των πτηνών, λόγω δε των χαρακτηριστικών της

(περιορισμένη βλάστηση, απουσία καταφυγίων και υδατοσυλλογών), δεν αποτελεί ιδιαίτερος κατάλληλο ενδιαίτημα για την ορνιθοπανίδα, που περιλαμβάνει τα συνήθη είδη και κανένα προστατευόμενο οικοσύστημα ή οικοσύστημα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Περαιτέρω, τόσο στην αρχική μελέτη όσο και στην περιβαλλοντική έκθεση παρατίθενται στοιχεία από τη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με τη συμπεριφορά πτήσεως των πουλιών και τις δυνατότητες αποφυγής των ανεμογεννητριών, αντιμετωπίζονται τα ζητήματα των επιπτώσεων του έργου στην ορνιθοπανίδα της περιοχής και προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα προστασίας, τα οποία αποτέλεσαν περιβαλλοντικούς όρους της προσβαλλομένης. Υπό τα δεδομένα αυτά, και εφόσον η ορθότητα ή η πληρότητα της εγκεκριμένης μελέτης δεν αμφισβητείται κατά τρόπο συγκεκριμένο από τους αιτούντες, αλλά αορίστως προβάλλεται η ύπαρξη σπάνιων προστατευόμενων ειδών στην περιοχή, οι ανωτέρω προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Περαιτέρω, αορίστως γίνεται επίκληση των «πρόσφατων πυρκαγιών του έτους 2007 στην Πελοπόννησο και του προηγούμενου έτους στον Νομό Αττικής» ως γεγονότων που καθιστούσαν αναγκαία την επικαιροποίηση της ΜΠΕ πριν από την έκδοση της αδείας εγκαταστάσεως, εφόσον, πάντως, ούτε προβάλλεται ούτε αποδεικνύεται ότι οι εν λόγω πυρκαγιές είχαν επιπτώσεις στην περιοχή του επίδικου έργου. Τέλος, οι ισχυρισμοί με τους οποίους αμφισβητούνται οι ακυρωτικώς ανέλεγκτες τεχνικές κρίσεις της Διοικήσεως είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι.

-Εφόσον το επίδικο αιολικό πάρκο χωροθετήθηκε σε ζώνη στην οπού, σύμφωνα με σχετική μελέτη του ΟΡΣΑ, επιτρέπεται η εγκατάσταση τέτοιων έργων και δεν προκύπτει ότι είχαν προηγουμένως αδειοδοτηθεί στην ίδια περιοχή άλλες παρόμοιες εγκαταστάσεις, ώστε να τίθεται ζήτημα υπερβάσεως της φέρουσας ικανότητάς της, ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως, καθ' ο μέρος πλήττει τη νομιμότητα των αρχικώς προσβαλλομένων πράξεων, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Ο ίδιος λόγος καθ' ο μέρος στρέφεται κατά των μεταγενεστέρων πράξεων, που θεωρούνται ως συμπροσβαλλόμενες, εφόσον, πάντως, κατά τον χρόνο εκδόσεώς τους είχε ήδη εγκριθεί το Ειδικό Πλαίσιο, με το οποίο τέθηκαν οι βασικές κατευθύνσεις και οι γενικοί κανόνες για τη χωροθέτηση ΑΠΕ στο σύνολο του εθνικού χώρου.

-Ο επίδικος αιολικός σταθμός «βρίσκεται εντός Περιοχής Αιολικής Καταλληλότητας Των Δημοτικών Ενοτήτων Τροιζήνος, Πόρου και Ερμιόνης των Δήμων Τροιζηνίας, Πόρους και Ερμιονίδας», σύμφωνα δε «με τα διαθέσιμα στην ΡΑΕ στοιχεία ... δεν υφίσταται υπέρβαση της μέγιστης πυκνότητας αιολικών εγκαταστάσεων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ΕΠΧΣ ΑΠΕ και στον Κανονισμό Αδειών Παραγωγής ΑΠΕ». Επομένως, ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως ότι το έργο μη νομίμως χωροθετείται σε περιοχή του Νομού Αττικής η οποία δεν περιλαμβάνεται στις περιοριστικώς αναφερόμενες στο άρθρο 9 του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, είναι απορριπτέος, ως αβάσιμος.

-Από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, με το οποίο θεσπίζεται υποχρέωση του

Κράτους για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ν. 1469/1950 (Α' 169), του κ.ν. 5351/1932 (π.δ. της 9-24.8.1932, Α' 275) και του άρθρου 1 του π.δ. 161/1984 (Α' 54), συνάγεται ότι ο κατά τις διατάξεις αυτές χαρακτηρισμός περιοχής ως τόπου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους έχει ως συνέπεια το μη επιτρεπτό της αλλοίωσης των μορφολογικών, αισθητικών και λοιπών στοιχείων της περιοχής, τα οποία υπαγόρευσαν τον χαρακτηρισμό αυτό. Ειδικότερα, εάν μεν ο χαρακτηρισμός αφορά περιορισμένη κατ' έκταση περιοχή, δεν είναι, κατ' αρχήν, επιτρεπτή καμιά επέμβαση, οικιστική και αναπτυξιακή, που θα έχει ως αποτέλεσμα την μεταβολή των χαρακτηριστικών της περιοχής και την αλλοίωση του φυσικού της κάλλους. Εάν δε ο χαρακτηρισμός αφορά εκτεταμένη περιοχή, με την επιφύλαξη τυχόν θεσπίσεως ειδικότερων όρων για την αποτελεσματικότερη προστασία της, είναι επιτρεπτή μόνον ήπια ανάπτυξη, περιλαμβάνουσα δραστηριότητες τέτοιους είδους και τέτοιας εντάσεως που δεν θα αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία και τα στοιχεία της περιοχής, εν όψει των οποίων η Διοίκηση οδηγήθηκε στον κατά τα ανωτέρω χαρακτηρισμό της ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η εκτέλεση έργου και γενικώς η άσκηση παραγωγικής δραστηριότητας είναι επιτρεπτή υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη κατά περίπτωση δραστηριότητα, ως εκ της εκτάσεώς της, του αντικειμένου της, του τρόπου εγκαταστάσεως και λειτουργίας της, καθώς και των επιπτώσεών της στο περιβάλλον, εναρμονίζεται, ως έχει ή υπό τους ενδεχομένως επιβαλλόμενους όρους και περιορισμούς, προς την περιοχή εντός της οποίας πρόκειται να λειτουργήσει και προς την απαίτηση διατηρήσεως του φυσικού της κάλλους, κατά την περί τούτου ειδικώς αιτιολογημένη κρίση του αρμοδίου διοικητικού οργάνου, η οποία οφείλει να αναφέρεται σε συγκεκριμένα στοιχεία και να προβαίνει σε ρητή εκτίμηση και αξιολόγηση αυτών, πριν καταλήξει στην κρίση ότι η εγκατάσταση της συγκεκριμένης δραστηριότητας εντός της περιοχής που έχει χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους δεν επιδρά δυσμενώς στο προστατευτέο περιβάλλον.

-Στις περιοχές οι οποίες είχαν χαρακτηριστεί ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους προ της ισχύος του ν. 1650/1986 και δεν εντάχθηκαν μεταγενεστέρως σε μια από τις κατηγορίες του άρθρου 19 του νόμου αυτού, κατ' αρχήν, δεν αποκλείεται η εγκατάσταση αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, η προστασία δε των περιοχών αυτών διασφαλίζεται με τις γενικές διατάξεις του ΕΧΠ, που όπως προαναφέρθηκε, λαμβάνουν πρόνοια για την αρμονική ένταξη των εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και στο τοπίο. Το συμβατό ή μη της εγκαταστάσεως α/γ σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους εξετάζεται, επομένως, κατά περίπτωση, επιτρέπεται δε η εγκατάσταση εφόσον στην οικεία μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιέχονται οι αναγκαίες εκτιμήσεις ως προς τις επιπτώσεις στην περιοχή και προτείνονται μέτρα για την αντιμετώπισή τους κατά τρόπο αποτελεσματικό ώστε, κατά ειδικώς αιτιολογημένη κρίση, οι αιολικοί σταθμοί να εντάσσονται αρμονικά στο τοπίο, να μην προκαλείται οπτική υποβάθμιση της περιοχής και να διαφυλάσσεται το αισθητικό της κάλλος.

-Ο ν. 2941/2001, κατ' επίκληση του οποίου εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες με το αρχικό δικόγραφο πράξεις, δεν απαγορεύει άνευ ετέρου την χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ εντός των τοπίων ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους, το δε Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού, το οποίο ίσχυε κατά την έκδοση των μεταγενέστερων πράξεων που συμπεροσβάλλονται, δεν περιλαμβάνει στις «περιοχές αποκλεισμού και [τις] ζώνες ασυμβατότητας» του άρθρου 6 αυτού τις περιοχές που έχουν χαρακτηρισθεί, κατά τις διατάξεις του ν. 1469/1950, σε συνδυασμό με το άρθρο 52 του ν. 5352/1932, ως ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους και δεν έχουν χαρακτηρισθεί και ως περιοχές προστασίας της φύσης κατά τις διατάξεις του ν. 1650/1986. Εξ άλλου, κατά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων η Διοίκηση έλαβε υπόψη και συνεκτίμησε τον χαρακτήρα της περιοχής ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και, ενόψει σχετικών επιφυλάξεων που εξέφρασαν οι κατά τόπον αρμόδιες δασικές υπηρεσίες, διατυπώθηκαν στις προσβαλλόμενες πράξεις ειδικοί όροι και περιορισμοί προς αντιμετώπιση τυχόν αρνητικών' επιπτώσεων στο τοπίο από την εγκατάσταση των α/γ. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, ο λόγος ακυρώσεως, σύμφωνα με τον οποίο μη νομίμως επετράπη με τις προσβαλλόμενες πράξεις η εγκατάσταση του αιολικού σταθμού εντός περιοχής που προστατεύεται λόγω του ιδιαίτερα φυσικού της κάλλους, είναι, όπως διατυπώνεται, απορριπτέος ως αβάσιμος.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Εισηγητής: Ολ. Παπαδοπούλου

Βασικές Σκέψεις

2. Επειδή, με το αρχικό δικόγραφο της κρινόμενης αιτήσεως ζητείται η ακύρωση των εξής πράξεων: (α) της οικ. 2196/5.4.2004 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας (ΓΓΠ) Αττικής, με την οποία χορηγήθηκε στην εταιρεία «Αιολικά Πάρκα Ελλάδος Τροιζηνία ΑΕ» άδεια εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενεργείας, ισχύος 16,15 MW, στην θέση «Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα» του Δήμου Τροιζήνος, (β) της 4052/536/5.3.2004 αποφάσεως του αυτού ΓΓΠ, με την οποία εγκρίθηκε η επέμβαση σε ακίνητο εμβαδού 106.504,00 τμ, που αποτελεί δασικού χαρακτήρα έκταση, για την πραγματοποίηση της ανωτέρω εγκαταστάσεως, (γ) της ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 αποφάσεως του αυτού ΓΓΠ, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του προαναφερθέντος έργου, και (δ) του από 19.5.2005 πρωτοκόλλου εγκαταστάσεως στην επίμαχη έκταση, που υπεγράφη μεταξύ του Δασάρχη Πόρου και εκπροσώπου της ως άνω εταιρείας.

3. Επειδή, με πρόδηλο έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς έχει ασκήσει παρέμβαση στην παρούσα δίκη η εταιρεία με την επωνυμία «Αιολικά Πάρκα Ελλάδος Τροιζηνία Ανώνυμη Εταιρεία Λειτουργίας και Εκμετάλλευσης Αιολικών Πάρκων Ράχη - Ανάθεμα - Κρουονέρι - Λαμπούσα - Σωρός - Βρωμοσουκιά» και με τον διακριτικό τίτλο «Αιολικά Πάρκα Ελλάδος Τροιζηνία ΑΕ», ως δικαιούχος των προσβαλλομένων πράξεων. Εξ άλλου, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα στοιχεία, καθολικός

διάδοχος της εταιρείας αυτής είναι ήδη η εταιρεία «Ελληνική Τεχνοδομική Άνεμος Ανώνυμη Εταιρεία Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας», η οποία νομίμως συνεχίζει τη δίκη σύμφωνα με το άρθρο 75 του κ.ν. 2190/1920, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 12 του π.δ. 498/1987 (Α΄ 236).

4. Επειδή, ο πρώτος αιτών «3ος Κυνηγετικός Σύλλογος Τροιζηνίας» και ο τρίτος αιτών Πολιτιστικός Σύλλογος Γαλατά Τροιζηνίας με την επωνυμία «Οι φίλοι της παράδοσης» παραιτήθηκαν, με προφορική δήλωση στο ακροατήριο του υπογράφοντος το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως δικηγόρου. Επομένως, ως προς τους ανωτέρω δύο αιτούντες συντρέχει περίπτωση καταργήσεως της δίκης, σύμφωνα με το άρθρο 30 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8).

5. Επειδή, το 2ο αιτούν σωματείο με την επωνυμία «Δ΄ Κυνηγετική Ομοσπονδία Στερεάς Ελλάδος», με έδρα στην Αθήνα και την αντίστοιχη κυνηγετική περιφέρεια [βλ. άρθρο 260 στοιχείο δ΄ του ν.δ/τος 86/1969 (Α΄ 7)], όπως προκύπτει από το άρθρο 2 του προσκομισθέντος καταστατικού του έχει ως σκοπό την προστασία του θηραματικού πλούτου και του φυσικού περιβάλλοντος εν γένει. Επομένως, εφόσον ισχυρίζεται ότι με τις προσβαλλόμενες πράξεις επιτρέπεται η κατασκευή και λειτουργία έργου με ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής και τον θηραματικό της πλούτο, με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση (ΣΕ 1226/2014, 4448/2010 κ.ά.), είναι δε απορριπτέοι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της παρεμβαίνουσας εταιρείας.

6. Επειδή, όπως προκύπτει από την προσκομισθείσα στο Δικαστήριο 51/2012 πράξη της Ληξιάρχου του Δήμου Τροιζηνίας, ο 4ος αιτών Σταύρος Κούβαρης, κάτοικος εν ζωή Γαλατά Τροιζηνίας, απεβίωσε την 18.8.2012, μετά δηλαδή την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως. Νομίμως, όμως, συνεχίζει τη δίκη η σύζυγός του Σοφία Κούβαρη (βλ. το 8440/23.10.2012 πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών του Δήμου Τροιζηνίας), επίσης κάτοικος Γαλατά Τροιζηνίας, σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1 του π.δ. 18/1989, είναι δε απορριπτέοι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της παρεμβάσεως.

7. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε την 15.7.2005, σχεδόν είκοσι μήνες μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων [ΕΠΟ] και δέκα έξι μήνες περίπου μετά την έκδοση της επίσης προσβαλλόμενης 4052/536/5.3.2004 πράξεως, με την οποία εγκρίθηκε επέμβαση σε δασική-αναδασωτέα έκταση. Το αιτούν σωματείο ισχυρίζεται ότι έλαβε γνώση των προσβαλλομένων πράξεων από το 794/1.6.2005 έγγραφο του Δασάρχη Πόρου προς τον Πρόεδρο του Κυνηγετικού Συλλόγου Τροιζηνίας, με το οποίο ο Δασάρχης, κατόπιν της σχετικής από 24.5.2005 αιτήσεως του Προέδρου του Συλλόγου να ενημερωθεί «για την πορεία του αιτήματος της ... εταιρείας [Αιολικά Πάρκα Τροιζηνίας] για την κατασκευή του αιολικού πάρκου στην οροσειρά Αδέρες», του γνωστοποίησε ότι για τις θέσεις «Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα» και «Βρωμοσουκιά» έχουν εκδοθεί οι 4052/536/5.3.2004 και 4582/600/5.3.2004 εγκρίσεις επεμβάσεως σε δασική και αναδασωτέα έκταση και έχει υπογραφεί το από 19 Μαΐου 2005 πρωτόκολλο εγκαταστάσεως, επισυνάπτοντας αντίγραφα των ως άνω πράξεων. Η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις ήταν γνωστές στους

αιτούντες πολύ πριν από την υποβολή της ως άνω αιτήσεως προς το Δασαρχείο. Ειδικότερα, προβάλλει ότι κατά την αδειοδοτική διαδικασία είχε λάβει χώρα ανακοίνωση και δημοσίευση στον τύπο των μελετών, της ΠΠΕΑ, της ΕΠΟ και των σχετικών αποφάσεων του Νομαρχιακού Συμβουλίου, ότι τον Μάιο του έτους 2002 είχαν τοποθετηθεί στα γήπεδα των έργων ιστοί ύψους 40,00 μ, οι οποίοι ήταν ορατοί από μεγάλη απόσταση, ότι υπήρξαν δημοσιεύσεις στις εφημερίδες και στο διαδίκτυο, καθώς και συνεδριάσεις και σχετικές ανακοινώσεις σε καταστήματα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και ότι το αιτούν σωματείο γνώριζε, προφανώς, άλλη συναφή δίκη από το 2004.

8. Επειδή, από τις προσβαλλόμενες πράξεις μόνον η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την κατασκευή και λειτουργία του ένδικου αιολικού πάρκου υπόκειται κατά νόμον σε διατυπώσεις δημοσιότητας. Η συντέλεση των διατυπώσεων αυτών λαμβάνεται μεν υπόψη για τη συναγωγή τεκμηρίου γνώσεως εκ μέρους των αιτούντων, δεν αρκεί όμως, μόνον αυτή, για τη στοιχειοθέτηση του τεκμηρίου, αλλά συνεκτιμώνται και άλλα δεδομένα, όπως το χρονικό διάστημα που παρήλθε από την έναρξη των εργασιών για την κατασκευή του έργου (ΣΕ 2464/2009). Εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει έναρξη των εργασιών για την κατασκευή του επίδικου αιολικού πάρκου πριν από την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως, που κατατέθηκε την 15.7.2005, δοθέντος, μάλιστα, ότι το πρωτόκολλο εγκαταστάσεως της παρεμβαίνουσας στον χώρο του έργου υπεγράφη την 19.5.2005. Με τα δεδομένα αυτά, δεν συνάγεται τεκμήριο γνώσεως των προσβαλλομένων πράξεων εκ μέρους των αιτούντων σε χρονικό σημείο που να καθιστά την υπό κρίση αίτηση εκπρόθεσμη και είναι απορριπτέοι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της παρεμβαίνουσας, που προβάλλονται, άλλωστε, αναποδείκτως.

9. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την Δ6/Φ17.368/3452/4.12.2001 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, όπως τροποποιήθηκε με τη Δ6/Φ17.368/10130/23.6.2003 απόφαση του ιδίου Υπουργού, χορηγήθηκε στην εταιρεία «Αιολικά Πάρκα Ελλάδος Τροιζηνία ΑΕ» άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικό πάρκο, αποτελούμενο από δέκα εννέα (19) α/γ ονομαστικής ισχύος 850 KW και συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 16,15 MW, στη θέση «Ψηλή Ράχη-Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα» του Δήμου Τροιζήνος. Εξ άλλου, με την Δ6/Φ17.302Α/3335/4.12.2001 απόφαση του αυτού Υπουργού, όπως τροποποιήθηκε με την Δ6/Φ17.302Α/οικ.10904/23.6.2003 απόφασή του, χορηγήθηκε στην ως άνω εταιρεία άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικό πάρκο, αποτελούμενο από δέκα οκτώ (18) ανεμογεννήτριες [α/γ] ονομαστικής ισχύος 850 KW και συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 15,3 MW, στη θέση «Βρωμοσυκιά» του ιδίου Δήμου. Με την ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/129/66/7.5.2003 πράξη του Γενικού Διευθυντή Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού εγκρίθηκε από πλευράς αρχαιολογικού νόμου η εγκατάσταση αιολικών πάρκων στις ανωτέρω θέσεις «Λαμπούσα» και «Βρωμοσυκιά» Τροιζηνίας, υπό ορισμένους όρους. Ακολούθως, με την ΠΕΧΩ 2854/Φπεριβ-10/25.7.2003 πράξη του, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Αττικής γνωμοδότησε θετικά, ύστερα από τη διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής

Εκτίμησης και Αξιολόγησης, για την κατασκευή και λειτουργία των ως άνω δύο έργων. Επακολούθησε η έγκριση, με την ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/4.12.2003 απόφαση του ΓΓΠ Αττικής, των περιβαλλοντικών όρων για την εγκατάσταση και τη λειτουργία των δύο αυτών αιολικών σταθμών και των συνοδευτικών τους έργων, ήτοι των έργων για τη βελτίωση της υφισταμένης οδού προσβάσεως στους αιολικούς σταθμούς, τη διάνοιξη των οδών και πλατειών των α/γ και την κατασκευή του κύριου και του βοηθητικού χώρου ελέγχου, καθώς και για τη σύνδεση των σταθμών με το ηλεκτρικό δίκτυο. Με την 4052/536/5.3.2004 απόφαση του ΓΓΠ Αττικής εγκρίθηκε, εξ άλλου, η επέμβαση σε «δασική, αναδασωτέα έκταση», συνολικού εμβαδού 106.504,00 τμ, για την κατασκευή του επίμαχου αιολικού πάρκου στη θέση «Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα», υπό συγκεκριμένους όρους. Μετά την έκδοση των ως άνω αποφάσεων και κατ' επίκλησή τους, με την οικ. 2196/5.4.2004 απόφαση του ιδίου ΓΓΠ χορηγήθηκε στην παρεμβαίνουσα εταιρεία, ως ανεξάρτητο παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας, άδεια εγκαταστάσεως διετούς ισχύος για τον επίδικο αιολικό σταθμό. Την 19.5.2005 υπεγράφη μεταξύ του Δασάρχη Πόρου και εκπροσώπου της παρεμβαίνουσας εταιρείας πρωτόκολλο εγκαταστάσεως στις ως άνω θέσεις «Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα» και «Βρωμοσυκιά». Την 15.7.2005 ασκήθηκε η υπό κρίση αίτηση, με την οποία, κατά τα προεκτεθέντα, ζητείται η ακύρωση της ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 αποφάσεως περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, της 4052/536/5.3.2004 αποφάσεως περί εγκρίσεως επεμβάσεως σε δασικού χαρακτήρα εκτάσεις, της οικ. 2196/5.4.2004 αποφάσεως περί χορηγήσεως αδειάς εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού, καθώς και του σχετικού πρωτοκόλλου εγκαταστάσεως. Αίτημα προσωρινής διαταγής περί αναστολής εκτελέσεως των ανωτέρω πράξεων έγινε δεκτό με την από 10.8.2005 πράξη του Προέδρου του Β' Τμήματος Διακοπών του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ακολούθως, με την 466/2009 απόφαση της Επιτροπής Αναστολών, κρίθηκε ότι το ως άνω πρωτόκολλο εγκαταστάσεως στερείται εκτελεστού χαρακτήρα και προσβάλλεται απαραδέκτως και ότι η διετής ισχύς της άδειας εγκαταστάσεως έχει λήξει, χωρίς να προκύπτει ότι η άδεια αυτή παρατάθηκε, απορρίφθηκε δε για τους λόγους αυτούς η αίτηση αναστολής.

10. Επειδή, μετά την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως εκδόθηκαν οι εξής πράξεις: (Α) Με την οικ. 28363/10458/22.7.2009 απόφαση του ΓΓΠ Αττικής χορηγήθηκε στην παρεμβαίνουσα άδεια εγκαταστάσεως για τον επίμαχο αιολικό σταθμό στη θέση «Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα». Η απόφαση αυτή εκδόθηκε αφού ελήφθη υπόψη η προαναφερθείσα 466/2009 απόφαση της Επιτροπής Αναστολών, ορίζει δε ότι η άδεια εγκαταστάσεως ισχύει για δύο έτη, με δυνατότητα παρατάσεως της ισχύος της κατά το άρθρο 10 παρ. 1 της Δ6/Φ1/οικ. 13310/2007 αποφάσεως του Υπουργού Ανάπτυξης (Β' 1153). Ακολούθως, με την 10055/9694/ 19.3.2012 απόφαση του ΓΓ Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής χορηγήθηκε στην παρεμβαίνουσα άδεια εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού στην ως άνω θέση, για επτά α/γ, ισχύος 2.300 KW εκάστη και συνολικής ισχύος 16,1 KW, με διετή χρονική ισχύ και δυνατότητα παρατάσεως για άλλα δύο έτη. (Β) Εξ άλλου, κατόπιν αιτήματος της παρεμβαίνουσας, η αρχικώς προσβαλλόμενη ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 πράξη εγκρίσεως

περιβαλλοντικών όρων, τροποποιήθηκε με την Φ4466/3353/ 20.10.2011 απόφαση του ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, ως προς το «είδος και μέγεθος της δραστηριότητας» των δύο αιολικών πάρκων στις θέσεις «Βρωμοσουκιά» και «Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα». Ειδικότερα, στην επίμαχη θέση «Λαμπούσα», οι 19 α/γ ονομαστικής ισχύος 850 KW και συνολικής ισχύος 16,1 MW, αντικαταστάθηκαν από 7 α/γ, ονομαστικής ισχύος 2300 KW και συνολικής ισχύος 16,1 MW. Στην περιβαλλοντική έκθεση που υποβλήθηκε στην αρμόδια υπηρεσία για την τροποποίηση αυτή περιλαμβάνεται, ως Παράρτημα, μελέτη συμβατότητας του έργου με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Αναφέρεται επίσης ότι, με σκοπό την εκμετάλλευση του αιολικού δυναμικού με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο και την καλύτερη εναρμόνιση του έργου με το περιβάλλον και τα κριτήρια του εν τω μεταξύ εγκριθέντος Ειδικού Πλαισίου, εξετάσθηκε για το ένδικο αιολικό πάρκο στη θέση «Λαμπούσα», η μείωση του αριθμού και η μεταβολή του τύπου των ανεμογεννητριών, δηλαδή η αντικατάσταση, κατά τα προεκτεθέντα, των δέκα εννέα α/γ με επτά α/γ, πολύ μεγαλύτερης ισχύος και μεγέθους. Στην ίδια έκθεση επισημαίνεται ότι όλες οι προτεινόμενες νέες θέσεις για την εγκατάσταση των α/γ είναι οι εγκεκριμένες στο πλαίσιο αναπτύξεως του συγκεκριμένου αιολικού πάρκου και ότι, ενώ η συνολική ισχύς αυτού μειώνεται ελάχιστα με τον νέο σχεδιασμό, επιτυγχάνεται περιορισμός των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου, με την μείωση των χωματοουργικών εργασιών, κατά τη χάραξη της εσωτερικής οδοποιίας και την κατασκευή των πλατειών των α/γ. Σε σχέση, ειδικότερα, με την οπτική επίδραση των έργων, εκτιμάται ότι «για το αιολικό πάρκο Βρωμοσουκιά, η οπτική επίδραση ουσιαστικά δεν μεταβάλλεται», για το πάρκο δε στη θέση «Λαμπούσα», καίτοι ορισμένες από τις ανεμογεννήτριες που προτείνεται να εγκατασταθούν με τον νέο σχεδιασμό έχουν μεγαλύτερο ύψος και μεγαλύτερη διάμετρο, μειώνεται τελικώς η οπτική επίδραση, καθόσον: (α) ο νέος σχεδιασμός καταλαμβάνει το μισό περίπου «μήκος ανάπτυξης», (β) η επιφάνεια «σάρωσης» από τους δρομείς των ανεμογεννητριών μειώνεται σημαντικά και (γ) οι αποστάσεις μεταξύ των α/γ είναι τουλάχιστον διπλάσιες σε σύγκριση με τις αντίστοιχες του αρχικού σχεδιασμού. Εξ άλλου, ως προς τις οδούς προσβάσεως στα αιολικά πάρκα η ίδια περιβαλλοντική έκθεση αναφέρει ότι για το αιολικό πάρκο στη θέση «Λαμπούσα» η πρόσβαση θα πραγματοποιηθεί, μετά από κατάλληλες βελτιώσεις, από υφιστάμενες οδούς που διέρχονται από τον οικισμό Ηλιόκαστρο και από την περιοχή Παλαιόκαστρο, δυτικά του αιολικού πάρκου. Στην ανωτέρω περιβαλλοντική έκθεση περιλαμβάνεται και τεχνική περιγραφή του δικτύου για διασύνδεση των δύο αιολικών πάρκων με τον Υποσταθμό 150/20 KV Μεθάνων της ΔΕΗ ΑΕ πλησίον του Γαλατά. Η ως άνω έκθεση διαβιβάσθηκε προς γνωμοδότηση στους αρμόδιους φορείς και, με την προαναφερθείσα Φ4466/3353/20.10.2011 απόφαση του ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, αντικαταστάθηκε η αναφερόμενη στο «Είδος και μέγεθος δραστηριότητας» παράγραφος (α) της προσβαλλόμενης με την αίτηση ακυρώσεως πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, καθορίσθηκαν οι θέσεις των α/γ και των συνοδών έργων με αναφορά στα σχεδιαγράμματα Οκτωβρίου 2010 του Γεωλόγου-

Περιβαλλοντολόγου Χρήστου Πετρόπουλου, ορίσθηκε δε ότι η αρχική έγκριση εξακολουθεί να ισχύει κατά τα λοιπά, με αναπόσπαστο τμήμα της την τροποποιητική αυτή απόφαση. Η δεύτερη τροποποίηση της προσβαλλόμενης πράξεως ΕΠΟ πραγματοποιήθηκε με την Φ4466/5133/2012/21.11.2012 απόφαση της Γενικής Διευθύντριας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, κατόπιν αιτήματος της καθολικής διαδόχου της αιτούσας. Η τροποποίηση αυτή αφορά, αφενός, αλλαγή της επωνυμίας του δικαιούχου της αδειάς και, αφετέρου, στο αιολικό πάρκο στη θέση «Βρωμοσυκιά», μείωση του αριθμού των α/γ, από δέκα οκτώ σε δέκα τρεις, ίδιου τύπου και ισχύος, και μείωση της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος, από 15,3 σε 11,05 MW, λόγω αντίστοιχης μεταβολής της άδειας παραγωγής (βλ. Ο-52727/27.9.2012 βεβαίωση της ΡΑΕ). Ρητώς ορίσθηκε, περαιτέρω, ότι κατά τα λοιπά εξακολουθούν να ισχύουν η προσβαλλόμενη πράξη ΕΠΟ και η από 20.10.2011 τροποποιητική της. Η δεύτερη αυτή τροποποίηση παραπέμπει, ως προς τις θέσεις των α/γ και των συνοδών έργων, στα υπ' αριθμ. ΣΧ.1 και ΣΧ.2 σχεδιαγράμματα Οκτωβρίου 2012. Όπως δε προκύπτει από τα σχεδιαγράμματα αυτά, οι θέσεις στις οποίες προβλέπεται τελικώς η εγκατάσταση των 13 α/γ είναι εξ εκείνων που είχαν αρχικώς εγκριθεί εντός του γηπέδου του επίμαχου αιολικού πάρκου. (Γ) Τέλος, την 11.12.2012 υπεγράφη μεταξύ, αφενός, υπαλλήλων του Δασαρχείου Πόρου και, αφετέρου, εκπροσώπου της παρεμβαίνουσας εταιρείας νέο πρωτόκολλο εγκαταστάσεως αυτής στην ως άνω θέση «Λαμπούσα-Σπασμένη Πλάκα».

11. Επειδή, στο άρθρο 32 παρ. 2 του π.δ/τος 18/1989 ορίζεται ότι «Καταργείται ομοίως η δίκη αν μετά την άσκηση της αίτησης ακυρώσεως και έως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης η προσβαλλόμενη πράξη έπαυσε για οποιονδήποτε λόγο να ισχύει, εκτός αν ο αιτών επικαλείται ιδιαίτερο έννομο συμφέρον που δικαιολογεί τη συνέχιση της δίκης». Με το άρθρο 31 του ν. 3772/2009 (Α' 112) προστέθηκε παράγραφος 3 στο ως άνω άρθρο 32, η οποία ορίζει τα εξής: «Αν η κατά την προηγούμενη παράγραφο παύση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξεως οφείλεται στο ότι αυτή ήταν περιορισμένης χρονικής ισχύος και μετά τη λήξη της εκδόθηκε νεότερη πράξη ομοίου περιεχομένου ή στο ότι αυτή τροποποιήθηκε ή αντικαταστάθηκε με πράξη η οποία εξακολουθεί να είναι δυσμενής για τον αιτούντα, η δίκη δεν καταργείται αν ο αιτών προβάλει με δικόγραφο, κατατιθέμενο έξι (6) πλήρεις ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση της υποθέσεως, σχετικό ισχυρισμό και ζητήσει τη συνέχιση της δίκης. Με το δικόγραφο αυτό, ο αιτών μπορεί να προβάλει και νέους λόγους ακυρώσεως, στρεφόμενους κατά της νέας πράξεως ...». Με την τελευταία αυτή διάταξη παρέχεται η δυνατότητα να ζητηθεί η συνέχιση της δίκης όταν η παύση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξεως οφείλεται στη μεταγενέστερη έκδοση πράξεως ομοίου περιεχομένου ή στην τροποποίηση ή αντικατάστασή της με πράξη η οποία εξακολουθεί να είναι δυσμενής για τον αιτούντα (ΣΕ 31/2013 Ολομ).

12. Επειδή, με τα από 3.5.2010 και 28.11.2012 δικόγραφα προσθέτων λόγων οι αιτούντες στρέφονται και κατά της ως άνω οικ. 28363/10458/22.7.2009 αποφάσεως του ΓΓΠ Αττικής, με την οποία, όπως προεκτέθηκε, χορηγήθηκε στην παρεμβαίνουσα άδεια εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού στη θέση «Λαμπούσα», όπως διαδοχικώς

παρατάθηκε με τις 34367/31201/16.9.2011 και 33372/29875/19.7.2012 αποφάσεις του ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, τις οποίες συμπροσβάλλουν σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 3 του π.δ/τος 18/1989, προβάλλουν δε ότι η νέα άδεια ουδόλως διαφοροποιείται κατά περιεχόμενο από την αρχική και αποσκοπεί μόνον στην αναβίωση της χρονικής διάρκειας της αρχικής αδείας εγκαταστάσεως. Συνεπώς, κατά τους αιτούντες, εξακολουθεί να υφίσταται βλάβη από τη νεότερη αυτή πράξη, ισχύουν δε και ως προς την πράξη αυτή οι λόγοι ακυρώσεως που προβάλλονται κατά της αρχικής αδείας. Περαιτέρω, με το από 28.11.2012 δικόγραφο προσθέτων λόγων οι αιτούντες στρέφονται, κατ' επίκληση της αυτής διατάξεως, και κατά της Φ 4466/3353/20.10.2011 αποφάσεως του ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, με την οποία τροποποιήθηκε η προσβαλλομένη πράξη ΕΠΟ, ισχυριζόμενοι ότι, πάντως, με την απόφαση αυτή δεν τροποποιείται ουσιωδώς ο αριθμός, η ισχύς και η θέση των επίμαχων α/γ.

13. Επειδή, η διάρκεια ισχύος της αρχικώς προσβαλλόμενης οικ. 2196/5.4.2004 αδείας εγκαταστάσεως ήταν δύο έτη «από την ημερομηνία έκδοσής της, με δυνατότητα παράτασης για ένα (1) έτος κατά μέγιστο με την προϋπόθεση ότι κατά το πέρας του αρχικού διαστήματος θα έχει εκτελεστεί τουλάχιστον το 70% του συνόλου των έργων που προβλέπονται από το υποβληθέν χρονοδιάγραμμα». Ο χρόνος ισχύος της ως άνω αδείας έληξε πολύ πριν από τη συζήτηση της υπό κρίση αιτήσεως και, συνεπώς, ως προς την πράξη αυτή συντρέχει περίπτωση καταργήσεως της δίκης, κατά το άρθρο 32 παρ. 2 του π.δ/τος 18/1989. Παραδεκτώς, όμως, κατά την παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου, οι αιτούντες ζητούν με τα ως άνω δικόγραφα προσθέτων λόγων την ακύρωση της 28363/10458/22.7.2009 αδείας εγκαταστάσεως και των πράξεων παρατάσεως της ισχύος της, εφόσον και οι πράξεις αυτές είναι κατά περιεχόμενο όμοιες με την αρχικώς προσβαλλομένη ως προς τα εριζόμενα ζητήματα. Ως συμπροσβαλλομένη δε πρέπει να θεωρηθεί και η 10055/9694/19.3.2012 απόφαση του ΓΓ Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής με την οποία χορηγήθηκε στην παρεμβαίνουσα άδεια εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού στη θέση «Λαμπούσα», για επτά α/γ, ισχύος 2.300 KW εκάστη και συνολικής ισχύος 16,1 KW, με διετή χρονική ισχύ και δυνατότητα παρατάσεως για άλλα δύο έτη, εφόσον, πάντως, με την κρινόμενη αίτηση αμφισβητείται η κατ' αρχήν δυνατότητα εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού στην επίμαχη περιοχή. Εξ άλλου, η προσβαλλόμενη ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, δεκαετούς ισχύος σύμφωνα με τους ορισμούς της, εξακολουθούσε να ισχύει κατά τον χρόνο συζητήσεως της υποθέσεως, ήτοι την 23.1.2013. Η πράξη δε αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι προσβάλλεται όπως τροποποιήθηκε με τις Φ4466/3353/20.10.2011 και Φ4466/5133/2012/21.11.2012 αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα και της Γενικής Διευθύντριας, αντιστοίχως, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής. Κατά συνέπεια, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται παραδεκτώς η ακύρωση: (α) της 28363/10458/22.7.2009 πράξεως του ΓΓΠ Αττικής, όπως ισχύει μετά την προαναφερθείσα 10055/9694/19.3.2012 πράξη, (β) της 4052/536/5.3.2004 αποφάσεως του αυτού ΓΓΠ, με την οποία εγκρίθηκε η επέμβαση σε ακίνητο εμβαδού 106.504,00

τμ για την πραγματοποίηση της ανωτέρω εγκαταστάσεως, καθώς και (γ) της ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 πράξεως, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του προαναφερθέντος έργου, όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις Φ4466/3353/20.10.2011 και Φ4466/5133/2012/ 21.11.2012 πράξεις. Οι πράξεις αυτές είναι συναφείς, εφόσον αφορούν το ίδιο έργο και η μία προϋποθέτει την έκδοση της άλλης.

14. Επειδή, απαραδέκτως ζητείται η ακύρωση του από 19.5.2005 πρωτοκόλλου εγκαταστάσεως που συνέταξε ο αρμόδιος Δασάρχης σε εκτέλεση της ανωτέρω 4582/600/5.3.2004 εγκρίσεως επεμβάσεως σε δασική και αναδασωτέα έκταση, διότι το πρωτόκολλο αυτό στερείται εκτελεστού χαρακτήρα.

15. Επειδή, σύμφωνα με το ισχύον κατά τον χρόνο εκδόσεως των αρχικώς προσβαλλομένων πράξεων άρθρο 3 παρ. 1 και 5 του ν. 2244/1994 (Α΄ 168), για την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμού ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, μεταξύ των οποίων και η εκμετάλλευση αιολικής ενέργειας, απαιτούνται άδειες εγκαταστάσεως και λειτουργίας, που χορηγούνται με απόφαση του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, και ήδη του Υπουργού Ανάπτυξης. Εξ άλλου, κατά το άρθρο 4 του ν. 1650/1986 (Α΄ 160), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 (Α΄ 91), για την πραγματοποίηση νέων δημόσιων ή ιδιωτικών έργων ή δραστηριοτήτων απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος, μετά από υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων [ΜΠΕ], για τα έργα της πρώτης κατηγορίας του προηγούμενου άρθρου 3 του ιδίου νόμου, όπως τούτο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002. Στη δεύτερη υποκατηγορία της πρώτης κατηγορίας, και ειδικότερα στην ομάδα 10 (ειδικά έργα) κατατάσσεται, κατά το άρθρο 4 της κοινής υπουργικής αποφάσεως ΗΠ:15393/2332/2002 (Β΄ 1022), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του ανωτέρω άρθρου 3 του ν. 1650/1986, η «ηλεκτροπαραγωγή από αιολική και ηλιακή ενέργεια 40-5 MW» (πίνακας 10 παραρτήματος Ι). Κατά τις ανωτέρω διατάξεις, για τη χορήγηση άδειας εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας απαιτείται, μεταξύ άλλων, η εξέταση και εκτίμηση των περιβαλλοντικών και άλλων επιπτώσεων από την εγκατάσταση του σταθμού στην περίξ αυτού περιοχή, η εκτίμηση δε αυτή γίνεται, κατ' αρχήν, στο στάδιο της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων κατασκευής και λειτουργίας του έργου, σύμφωνα με τους ορισμούς του ν. 1650/1986. Κατά τη σχετική αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη τα Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, που εγκρίνονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2742/1999 (Α΄ 207) (βλ. ΣΕ 2499/2012 Ολομ, ΣΕ 4891/2013, 3816/2010, 1508/2008, 2569/2004 7μ). Εξ άλλου, όπως συνάγεται από τις διατάξεις του ανωτέρω ν. 2244/1994, σε περίπτωση υποβολής αιτήματος για την εγκατάσταση αιολικού σταθμού, μεταξύ άλλων, σε περιοχή για την οποία έχει ήδη εκδοθεί μεγάλος αριθμός παρόμοιων αδειών ή εκκρεμεί, για τον σκοπό αυτό, μεγάλος αριθμός αιτήσεων, η άδεια εγκαταστάσεως χορηγείται μόνον εάν έχει προηγηθεί η σύνταξη των κατά τα άρθρα 7 και 8 του ν. 2742/1999 (Α΄ 207) Ειδικών ή Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ή ο χαρακτηρισμός της περιοχής,

κατά το άρθρο 10 του αυτού νόμου, ως Περιοχής Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων. Μέχρι να ολοκληρωθεί δε η διαδικασία αυτή, η χορήγηση της αδείας εγκαταστάσεως επιτρέπεται μόνον εάν έχει προηγηθεί σε επίπεδο νομού ή, πάντως, σχετικώς ευρείας διοικητικής περιφέρειας, συνολική μελέτη, με την οποία θα συνεκτιμώνται, αφενός μεν, οι ενεργειακές ανάγκες που πρόκειται να καλύψουν οι προς εγκατάσταση σταθμοί, αφετέρου δε, και προεχόντως, οι επιπτώσεις στην περιοχή από την εγκατάσταση του συνόλου των ανεμογεννητριών και θα προσδιορίζεται ο συνολικός αριθμός των αιολικών σταθμών και των α/γ που μπορεί να εγκατασταθούν στην περιοχή, ενιαίως ή κατά τμήματα αυτής, χωρίς να σημειώνεται υπέρβαση στην φέρουσα ικανότητά της στον τομέα αυτό. Η συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων εξετάζεται, στην περίπτωση αυτή, κατά τον έλεγχο της νομιμότητας τόσο της πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, όσο και της αδείας εγκαταστάσεως κάθε σταθμού (βλ. ΣΕ 2569/2004 7μ, 3596/2007).

16. Επειδή, το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, το οποίο εγκρίθηκε με την 49828/12.11-3.12.2008 απόφαση της «Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού και της αειφόρου ανάπτυξης» (Β΄ 2464) κατ' εφαρμογή των διατάξεων του προαναφερθέντος ν. 2742/1999, διαλαμβάνει στο προοίμιό του τα ακόλουθα: «1. Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) συνιστούν πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον και ... βασική συνιστώσα της αειφόρου ανάπτυξης ... 3. Η ανάπτυξη των ΑΠΕ αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. 4. Συγκεκριμένα με βάση την Οδηγία 2001/77/ΕΚ, έχει τεθεί ως στόχος, μέχρι το 2010, το 22,1% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοινότητα να προέρχεται από ΑΠΕ ... 5. Ειδικώς για την Ελλάδα, με βάση τους εθνικούς στόχους, όπως αυτοί προσδιορίζονται στον ν. 3468/2006, [Α΄ 129], το ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας, πρέπει να ανέλθει, μέχρι το 2010, σε 20,1% και, μέχρι το 2020, σε 29% ... Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο της ενιαίας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου του Κυότο που έχει κυρωθεί ... με τον ν. 3017/2002 [Α΄ 117] ... η Ελλάδα έχει αναλάβει για την περίοδο 2008-2012 την υποχρέωση της συγκράτησης της αύξησης των εκπομπών της ... προωθώντας, μεταξύ άλλων, για τον σκοπό αυτό και τη χρήση ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρισμού ... 6. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων, η Ελλάδα οφείλει να καθορίσει μέτρα υποστήριξης των ΑΠΕ, μεριμνώντας, μεταξύ άλλων, τόσο για την απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησής τους όσο και για την προσαρμογή του κανονιστικού πλαισίου εγκατάστασής τους προς τις ... διατάξεις που αφορούν τον χωροταξικό σχεδιασμό και τις χρήσεις γης. 7. Κρίσιμο ... αποδεικνύεται το ζήτημα της χωροθέτησης των έργων ΑΠΕ ... διότι αν και τα έργα ΑΠΕ μπορεί να χαρακτηρισθούν κατ' αρχήν ως δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον, εν τούτοις δεν στερούνται παντελώς επιπτώσεων σε αυτό ... Για την πρόληψη, την άμβλυση και την αποτροπή των επιπτώσεων αυτών απαιτείται η καθιέρωση σαφών κανόνων χωροθέτησης των έργων

ΑΠΕ ... 8. Η χωροθέτηση των εγκαταστάσεων ΑΠΕ ... αποκλειστικά στο πλαίσιο των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης των σχετικών έργων ... δεν μπορεί ... να απαντήσει στην ανάγκη καθιέρωσης γενικών κριτηρίων ... δηλαδή κριτηρίων που να διασφαλίζουν ένα κοινό πλαίσιο χωρικής οργάνωσης των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων ανάλογα με την φυσιογνωμία και τις χωροταξικές ιδιαιτερότητες των επιμέρους ενοτήτων του ελληνικού χώρου, τις επιμέρους κατηγορίες έργων ΑΠΕ και τις ειδικές ανάγκες ανάπτυξης, προστασίας ή διαφύλαξης που απαντώνται σε συγκεκριμένες περιοχές και σε ευπαθή οικοσυστήματα της χώρας. 9. Απαιτείται, επομένως, να θεσπισθεί ένα ειδικό χωροταξικό πλαίσιο ... ώστε αφενός να καταστούν εκ των προτέρων γνωστές οι κατηγορίες περιοχών στις οποίες αποκλείεται εν όλω ή εν μέρει η χωροθέτηση έργων ΑΠΕ και αντιστοίχως οι εν δυνάμει κατάλληλες για την υποδοχή τους περιοχές και αφετέρου οι ειδικότερες, ανά κατηγορία ΑΠΕ, χωροταξικές προϋποθέσεις εγκατάστασης ιδίως σε συνάρτηση με τη φυσιογνωμία, τη φέρουσα ικανότητα και εν γένει το περιβάλλον των περιοχών εγκατάστασης. 10. Η αξιοποίηση των πηγών ΑΠΕ πρέπει να λάβει χώρα σε όλη την επικράτεια ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν και τις δυνατότητες κάθε περιοχής ...». Περαιτέρω, στο εν λόγω Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού ορίζονται τα εξής: Άρθρο 1 «Σκοπός 1. Σκοπός του παρόντος Ειδικού Πλαισίου είναι: (α) η διαμόρφωση πολιτικών χωροθέτησης έργων ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ, ανά κατηγορία δραστηριότητας και κατηγορία χώρου. (β) η καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. (γ) ... 2. Με τα παραπάνω επιδιώκεται να παρασχεθεί ... ένα σαφές πλαίσιο στις αδειοδοτούσες αρχές και τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, ώστε να προσανατολιστούν σε κατ' αρχήν κατάλληλες από χωροταξικής απόψεως περιοχές εγκατάστασης ...». Άρθρο 4 «Στόχοι 1. Ο χωροταξικός σχεδιασμός των αιολικών εγκαταστάσεων αποσκοπεί: 1. Στον εντοπισμό, με βάση τα στοιχεία αιολικού δυναμικού, κατάλληλων περιοχών που θα επιτρέπουν ανάλογα με τις χωροταξικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητές τους τη λειτουργία αιολικών εγκαταστάσεων και την επίτευξη οικονομιών κλίμακας στα απαιτούμενα δίκτυα. 2. Στην καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και στο τοπίο. 3. Στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών». Άρθρο 5 «Διάκριση του εθνικού χώρου σε κατηγορίες 1. Για τη χωροθέτηση των αιολικών εγκαταστάσεων ο εθνικός χώρος, με βάση το εν δυνάμει εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό του και τα ιδιαίτερα χωροταξικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του, διακρίνεται στις ακόλουθες μείζονες κατηγορίες: α. Στην ηπειρωτική χώρα, συμπεριλαμβανομένης της Εύβοιας. β. Στην Αττική, που αποτελεί ειδικότερη κατηγορία της ηπειρωτικής χώρας λόγω του μητροπολιτικού χαρακτήρα της. γ. ... δ. ... 2. Η ηπειρωτική χώρα διακρίνεται περαιτέρω σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ) και σε Περιοχές Αιολικής

Καταλληλότητας (ΠΑΚ) ως εξής: α. Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ): Είναι οι περιοχές της ηπειρωτικής χώρας, που προσδιορίζονται υπό μορφή πίνακα στο Παράρτημα Ι και απεικονίζονται στο Διάγραμμα 1 της παρούσας απόφασης, οι οποίες διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών, ενώ ταυτόχρονα προσφέρονται από απόψεως επίτευξης των χωροταξικών στόχων. Στις περιοχές αυτές, εκτιμάται η μέγιστη δυνατότητα χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων (φέρουσα ικανότητα), όπως ειδικότερα αυτή προσδιορίζεται στο Παράρτημα ΙΙΙ. β. Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (ΠΑΚ). Χαρακτηρίζονται όλοι οι πρωτοβάθμιοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) της ηπειρωτικής χώρας που δεν περιλαμβάνονται στις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας των οποίων περιοχές ή και μεμονωμένες θέσεις ... κρίνονται από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας κατά το άρθρο 3 παρ. 1.δ του ν. 3468/2006, ως ενεργειακά αποδοτικές». Άρθρο 6 «Περιοχές αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας. 1. Σε όλες τις κατηγορίες περιοχών του προηγούμενου άρθρου, πρέπει να αποκλείεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός: α. Των κηρυγμένων διατηρητέων μνημείων της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και των άλλων μνημείων μείζονος σημασίας ... καθώς και των οριοθετημένων αρχαιολογικών ζωνών προστασίας Α ... β. Των περιοχών απολύτου προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης που καθορίζονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 1 και 2 και 21 του ν. 1650/1986. γ. Των ορίων των Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας (Υγρότοποι Ραμσάρ). δ. Των πυρήνων των εθνικών δρυμών και των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών που δεν περιλαμβάνονται στις περιοχές της περιπτώσεως β' του παρόντος άρθρου. ε. Των οικοτόπων προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 σύμφωνα με την απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 259 της 21.9.2006, σ. 1). στ. ... 4. Με την επιφύλαξη των περιπτώσεων β', γ' και δ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός δασών, δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 58 του ν. 998/1979 και άρθρο 13 του ν. 1734/1987 όπως ισχύουν. Στις παραπάνω περιοχές πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για τον περιορισμό της βλάβης της δασικής βλάστησης. 5. ...». Το άρθρο 7, με τον τίτλο «Ειδικά κριτήρια χωροθέτησης αιολικών μονάδων στην ηπειρωτική χώρα», ορίζει ότι «Το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδαφών από αιολικές εγκαταστάσεις στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ που εμπίπτουν σε ΠΑΚ της ηπειρωτικής χώρας δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% ανά ΟΤΑ ...», παραπέμπει δε στο Παράρτημα ΙV ως προς «τα κριτήρια ένταξης των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 9, που προβλέπει τα ειδικά κριτήρια για την Αττική, «Για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων στην Αττική πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής: 1. Η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων στην Αττική είναι δυνατή σε περιοχές του ορεινού όγκου της Πάστρας, του Πάνειου, του Λαυρεωτικού Ολύμπου και στο εκτός επιρροής του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος τμήμα της Μερέντας, όπως απεικονίζονται στα διαγράμματα 3 και 4. 2. Το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδαφών από αιολικές εγκαταστάσεις στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ δεν μπορεί

να υπερβαίνει το 8% της έκτασης ανά ΟΤΑ ... 3. Οι κανόνες ένταξης των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο που ορίζονται στο Παράρτημα IV ...». Κατά το άρθρο 11 του ως άνω Ειδικού Πλαισίου, «Ο έλεγχος και η εφαρμογή των κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων ... διενεργείται κατά το στάδιο χορήγησης της άδειας παραγωγής ...». Σύμφωνα με το Παράρτημα I και το αντίστοιχο Διάγραμμα 1, που προσαρτώνται στο Ειδικό Πλαίσιο (βλ. άρθρα 24 και 25, αντιστοίχως), προβλέπονται τρεις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας, η Περιοχή ΠΑΠ 1, στους Νομούς Έβρου και Ροδόπης, η Περιοχή ΠΑΠ 2, στους Νομούς Εύβοιας, Αιτωλοακαρνανίας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας, Καρδίτσας και Βοιωτίας, και η Περιοχή ΠΑΠ 3, στους Νομούς Λακωνίας και Αρκαδίας. Με τα Διαγράμματα 3 και 4 καθορίζονται περιοχές για εγκατάσταση αιολικών πάρκων στη Δυτική και την Νοτιοανατολική Αττική, αντιστοίχως. Στο Παράρτημα IV ορίζονται «Κριτήρια ένταξης των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο». Στο «Διάγραμμα 2 Υδροδυναμικό» του ως άνω Ειδικού Πλαισίου εμφανίζονται τα δέκα τέσσερα υδατικά διαμερίσματα της Χώρας, που στοιχούν στα υδατικά διαμερίσματα στα οποία διαιρείται ο ελληνικός χώρος για τη διαχείριση των υδατικών πόρων κατά τον ν. 1739/1987 (Α΄ 201): κατά τους ορισμούς του άρθρου 1 του νόμου αυτού, τα υδατικά διαμερίσματα «είναι περιοχές οριοθετημένες μεταξύ τους από υδροκρίτες ή νησιωτικές περιοχές, που περιλαμβάνουν ολοκληρωμένα υδρογραφικά δίκτυα, με υδρολογικές συνθήκες κατά το δυνατόν όμοιες». Σύμφωνα με το ανωτέρω διάγραμμα, η περιοχή της Τροιζηνίας ανήκει στο υδατικό διαμέρισμα της Ανατολικής Πελοποννήσου.

17. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση και τα δικόγραφα προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι μη νόμιμες, διότι κατά την έκδοσή τους δεν έχει εκτιμηθεί, άλλως δεν έχει εκτιμηθεί αιτιολογημένα, εάν η εγκατάσταση του αιολικού σταθμού θα μπορούσε να γίνει σε άλλη, μη δασική ή μη αναδασωτέα, έκταση, με μικρότερη θυσία του φυσικού περιβάλλοντος.

18. Επειδή, όπως προκύπτει από τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 45 του ν. 998/1979 (Α΄ 289), όπως η παράγραφος αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 2941/2001 (Α΄ 201), και του άρθρου 58 του αυτού ν. 998/1979, όπως τροποποιήθηκε αρχικώς με το προαναφερθέν άρθρο 2 παρ. 2-4 του ν. 2941/2001 και ακολούθως με το άρθρο 30 του ν. 3229/2004 (Α΄ 38), επιτρέπεται, κατ' αρχήν, η εγκατάσταση σε δάση και δασικές εκτάσεις των αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που αποτελούν έργα υποδομής. Περαιτέρω, όπως έχει κριθεί (βλ. ΣΕ 2499/2012 Ολομ, 4891/2013), κατά τις ανωτέρω διατάξεις, μεταξύ των επιτρεπομένων επεμβάσεων σε αναδασωτέες εκτάσεις είναι η κατασκευή υποσταθμών και κάθε τεχνικού έργου που αφορά την υποδομή και εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τα συνοδευτικά έργα. Για τη σχετική επέμβαση απαιτείται προηγούμενη πράξη του κατά τις διατάξεις αυτές αρμοδίου κρατικού οργάνου, με την οποία είναι δυνατόν να θεσπίζονται ειδικότεροι όροι και περιορισμοί για την εκτέλεση του έργου. Εξ άλλου, κατά τα παγίως κριθέντα (βλ. ΣΕ 2814/2013, 1733/2012, 4448/2010, 3816/2010, 1508/2008, 3596/2007), ακόμη και οι επιτρεπόμενες από το Σύνταγμα και τον νόμο επεμβάσεις σε δάσος ή δασική ή

αναδασωτέα έκταση, όπως είναι, κατά τα ανωτέρω, η εγκατάσταση αιολικών σταθμών, πρέπει να διενεργούνται με την μεγαλύτερη δυνατή φειδώ, και αφού προηγουμένως κριθεί αιτιολογημένως ότι η ικανοποίηση των συγκεκριμένων αναγκών που επιδιώκεται με την επέμβαση υπερτερεί της ανάγκης διαφυλάξεως της δασικής βλαστήσεως και ότι δεν υφίσταται τρόπος ικανοποίησης των αναγκών χωρίς αλλοίωση της μορφής εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα. Εφόσον δε κριθεί ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, τότε οι ως άνω ανάγκες πρέπει να ικανοποιούνται με την μικρότερη δυνατή απώλεια δασικού πλούτου. Συνεπώς, επιβάλλεται η κατά προτίμηση χρησιμοποίηση τμήματος δασικής εκτάσεως και μόνον εάν, κατά την σχετική προσηκόντως αιτιολογημένη κρίση της Διοικήσεως, δεν υπάρχει δασική έκταση κατάλληλη για τον σκοπό αυτό, μπορεί να επιτραπεί η εγκατάσταση αιολικού σταθμού σε δάσος. Τέλος, και το προαναφερθέν ειδικό χωροταξικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ προβλέπει, στο άρθρο 6 παρ. 4, ότι πλην ορισμένων εξαιρέσεων που ρητώς αναφέρονται στη διάταξη αυτή, «επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός δασών, δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων», σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, και ορίζει ότι «πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για τον περιορισμό της βλάβης της δασικής βλάστησης». Η διάταξη, δηλαδή, αυτή παραπέμπει, ως προς τις επιτρεπόμενες εντός των δασικών οικοσυστημάτων επεμβάσεις, στις ισχύουσες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, χωρίς να εισάγει, κατά τροποποίηση ή συμπλήρωσή τους, νεότερες ρυθμίσεις επί των ζητημάτων αυτών (βλ. ΣΕ 2814/2013).

19. Επειδή, εν προκειμένω, στη ΜΠΕ με βάση την οποία εκδόθηκε η προσβαλλομένη πράξη ΕΠΟ αναφέρονται τα εξής: Οι εκτάσεις στις οποίες «θα εγκατασταθούν τα αιολικά πάρκα είναι χέρσες και άγονες με θαμνώδη βλάστηση (έχουν χαρακτηριστεί ως δασικές από το δασαρχείο Πόρου), χρησιμοποιούνται κυρίως ως βοσκότοποι και ως τέτοιοι θα παραμείνουν και κατά τη λειτουργία του έργου ... δεν πρόκειται για περιοχή με κάποιο προστατευόμενο είδος χλωρίδας ή πανίδας, καθώς βρίσκεται εκτός των περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 ... η επιλογή της θέσης έγινε με τρόπο ώστε να ικανοποιούνται οι περιορισμοί της σχετικής νομοθεσίας, να μην επηρεάζεται αρνητικά το περιβάλλον, οι υπάρχοντες οικισμοί και οι εν γένει δραστηριότητες των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής (σελ. 22-23) ... 4.1.1 Μορφολογία-Γεωμορφολογία περιοχής. Η θέση εγκατάστασης των αιολικών πάρκων τοποθετείται στον αυχένα του ορεινού εξάρματος Αδέρες και σε υψόμετρα που κυμαίνονται από 550-726 μέτρα (σελ. 24) ... 4.1.2. Εδαφολογικές συνθήκες ... στη θέση εγκατάστασης του αιολικού πάρκου η βλάστηση είναι περιορισμένη και γενικά χέρσα ... 4.1.8 Φυσικά οικοσυστήματα στην περιοχή του έργου - Στοιχεία χλωρίδας ... Στην άμεση περιοχή επιρροής του έργου, δεν υπάρχουν οικοσυστήματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, ούτε κανένα προστατευόμενο οικοσύστημα ... υπάρχουν κυρίως καλλιεργούμενες εκτάσεις με γεωργικά είδη ... Την ξυλώδη βλάστηση αποτελούν κυρίως πεύκα που φτάνουν μέχρι και τη θάλασσα ενώ τα δάση αποτελούνται κυρίως από πεύκα, κέδρους ... και θάμνους όπως πουρνάρια. Τα δάση αυτά καταλαμβάνουν μικρή έκταση ενώ η θέση των έργων δεν σχετίζεται με τέτοιου είδους βλάστηση ... το

μεγαλύτερο μέρος της περιοχής καλύπτεται από αυτοφυή θαμνώδη και ξυλώδη βλάστηση χαρακτηριστική των βοσκοτόπων ή λιβαδιών ... (σελ. 49-50) ... Η περιοχή άμεσης και έμμεσης επιρροής του έργου δεν υπάγεται σε κάποια από τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 1650/86 ή άλλης νομοθετικής ρύθμισης ή διεθνούς συνθήκης. Η περιοχή δεν εμπίπτει σε Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου ή άλλη μορφή Ζώνης Προστασίας ... (σελ. 54) 5.5 ... Το προτεινόμενο αιολικό πάρκο ... προκαλεί μηδενικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε τοπικό, περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο. Το έργο θα έχει σημαντική συνεισφορά στην ηλεκτροδότηση και περιβαλλοντική ελάφρυνση της Πελοποννήσου και θα συνεισφέρει στην κάλυψη ενός μικρού έστω μέρους του συνόλου των ενεργειακών αναγκών της χώρας ... (σελ. 88) 6.1.6 Επιπτώσεις στην χλωρίδα ... κατά τη φάση κατασκευής. Η υπάρχουσα βλάστηση στην ζώνη επιρροής του έργου δεν παρουσιάζει κάποια ιδιαιτερότητα. Από τον σχεδιασμό του έργου δεν προβλέπεται καμία κοπή δένδρου ... (σελ. 105) ... το προτεινόμενο έργο δεν βρίσκεται σε προστατευτές περιοχές σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 1650/86 ... οι προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των α/γ του έργου δεν περιλαμβάνονται σε περιοχή Natura 2000 (του εθνικού ή του επιστημονικού καταλόγου), σε Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (καταγραφή ΕΟΕ, 1999), ούτε σε θεσμοθετημένη περιοχή προστασίας της φύσης (σελ. 123) ... 7.1.2 Μέτρα για την προστασία της χλωρίδας ... Αναπόφευκτη αλλά περιορισμένη θα είναι επίσης και η όχληση στη χερσαία χλωρίδα. Πάντως δεν προβλέπεται η κοπή δένδρων λόγω του ότι το έργο τοποθετείται σε περιοχή περιορισμένης βλάστησης ... επίσης θα χρησιμοποιηθούν ήδη υπάρχουσες οδοί πρόσβασης με κατάλληλη μόνο διαπλάτυνσή τους. Σε κάθε περίπτωση ο ανάδοχος υποχρεούται να αποκαταστήσει την βλάστηση η οποία θα θιγεί από τις κάθε είδους παρεμβάσεις (σελ. 126) ... 7.1.5. Χρήσεις γης ... Η περιοχή του γηπέδου εγκατάστασης του πάρκου είναι σήμερα κυρίως βοσκότοπος αιγοπροβάτων (σελ. 129)» (βλ. επίσης την μελέτη του γεωλόγου-περιβαλλοντολόγου Χρήστου Πετρόπουλου, που συνετάγη τον Οκτώβριο 2010 και υπεβλήθη με τον «ενιαίο φάκελο αίτησης για την ενημέρωση των περιβαλλοντικών όρων», σελ. 14 παρ. 4.1.1 Φυσικό Περιβάλλον). Στην προσβαλλομένη πράξη ΕΠΟ αναφέρεται ότι «η περιοχή εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ βρίσκεται εκτός προστατευόμενης περιοχής του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου 'Natura 2000'», προβλέπονται δε, μεταξύ άλλων, οι εξής περιβαλλοντικοί όροι: «4. Η προσπέλαση στα αιολικά πάρκα θα γίνει μέσω του υφιστάμενου οδικού δικτύου, όπως αποτυπώνεται στον τοπογραφικό χάρτη ... που συνοδεύει την ΜΠΕ. Η πρόσβαση στο έργο και μεταξύ των α/γ θα γίνει με τη βελτίωση του υφιστάμενου αγροτικού δρόμου (εσωτερική οδοποιία), καθώς και τη διάνοιξη των απαιτούμενων προσβάσεων από τους υφιστάμενους δρόμους έως τις πλατείες των ανεμογεννητριών. 5. ... 6. Για τη σύνδεση των ανεμογεννητριών να μην χρησιμοποιηθούν δικτυωτοί πυλώνες, και εντός των γηπέδων των έργων οι γραμμές μέσης τάσης να είναι υπόγειες. Να χρησιμοποιηθούν στις ανεμογεννήτριες συμπαγείς πυλώνες, ώστε να αποφεύγεται το κούρνιασμα των πτηνών σε αυτούς. 7. Να μην διανοιχτούν νέοι δρόμοι για την κίνηση των εργοταξιακών οχημάτων και να μη γίνει οποιαδήποτε ασφαλτόστρωση ή τσιμεντοποίηση επιφανειών που δεν εξυπηρετούν τις

απόλυτα απαραίτητες λειτουργικές ανάγκες του έργου. 8. Τα απαιτούμενα για την κατασκευή του έργου υλικά να εξασφαλισθούν από νομίμως λειτουργούντα λατομεία της περιοχής ... Απαγορεύεται η δημιουργία δανειοθαλάμου (ή η απόληψη υλικών) σε κοίτες ποταμών ή χειμάρρων για υλικά που [θα] απαιτηθούν για την κατασκευή του έργου. Γενικά να εξασφαλισθεί η απρόσκοπτη ροή των επιφανειακών υδάτων και η ομαλή απορροή των νερών στις μισογάγγειες. 9. ... 10. Θα πρέπει να αποφεύγεται να γίνονται χωματουργικές εργασίες κατά τη διάρκεια υψηλών βροχοπτώσεων ... 11. Για την κατασκευή του έργου θα πρέπει προηγουμένως να εξετασθεί από το αρμόδιο Δασαρχείο ο χαρακτήρας των εκτάσεων και η δυνατότητα επέμβασης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ν. 998/1979 εφόσον πρόκειται για εκτάσεις δασικού χαρακτήρα. 12. ... 14. Η οποιαδήποτε φθορά δασικής βλάστησης θα περιορισθεί στην ελάχιστη δυνατή. Η υλοτομία και απομάκρυνση των δασικών προϊόντων θα προηγηθούν κάθε επέμβασης και θα γίνουν με τις υποδείξεις του αρμόδιου Δασαρχείου. 15. Το δασικό περιβάλλον που θα αλλοιωθεί από την όλη επέμβαση και μετά την ολοκλήρωση των εργασιών δεν θα καλύπτεται από έργα υποδομής, πρέπει να αποκατασταθεί με αυτόχθονα είδη φυτών και όχι ξένα προς τη φυσική φυτοκοινωνία της περιοχής. 16. ... 17. Η απόθεση των ακατάλληλων ή ... πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφής να γίνει σε θέσεις με ήπιες κλίσεις όπου δεν θα επηρεάζεται η επιφανειακή ροή των υδάτων, δεν θα είναι δασικές ... Απαγορεύεται η απόρριψη, έστω και προσωρινή ... αδρανών στην κοίτη χειμάρρων, ρεμάτων ... και σε εκτάσεις δασικού χαρακτήρα πέραν της ζώνης κατάληψης του έργου. 18. Η αφαιρούμενη φυτική γη να διαφυλαχθεί κατάλληλα έτσι ώστε να χρησιμοποιηθεί στις φυτοτεχνικές αποκαταστάσεις. 19. ... 25. Να ληφθεί μέριμνα αντιπυρικής προστασίας ... 27. Κάθε είδους εργοταξιακή εγκατάσταση ... να απομακρυνθεί μετά το πέρας κάθε εργολαβίας και ο χώρος να αποκατασταθεί. 28. ...». Ακολούθως, με την 4052/536/5.3.2004 απόφαση του ΓΓΠ Αττικής εγκρίθηκε η επέμβαση για την κατασκευή του επίμαχου αιολικού πάρκου, αποτελούμενου αρχικώς από 19 α/γ συνολικής ισχύος 16,15 MW, και των συνοδών του έργων (κτήριο ελέγχου και οδοποιία για τη διασύνδεση των α/γ) στην ως άνω θέση, σε έκταση συνολικού εμβαδού 106.504,00 τμ, η οποία αναφέρεται στην ως άνω απόφαση ως «δασική, αναδασωτέα». Όπως προκύπτει από τις σχετικές 2246/10.12.2003 και 66/19.1.2004 εισηγήσεις του Δασαρχείου Πόρου και της Διεύθυνσης Δασών Πειραιά, αντιστοίχως, η έκταση αυτή έχει, κατά μεγάλο μέρος, χαρακτηριστεί τελεσιδικώς ως δασική, κατά το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 998/1979. Στις προαναφερθείσες εισηγήσεις τους η Διεύθυνση Δασών Πειραιά και το Δασαρχείο Πόρου εξέφρασαν τις εξής επιφυλάξεις: (α) Λόγω του όγκου των εκσκαφών, τα προϊόντα των οποίων «θα εκτεθούν στον αέρα, τον ήλιο και τα έντονα καιρικά φαινόμενα (καταρρακτώδεις βροχές)», υπάρχει κίνδυνος να προκληθεί εκτεταμένη διάβρωση και, ως εκ τούτου, πλημμύρες στις κατάντη περιοχές, ιδίως δε σε τμήματα του Γαλατά Τροιζηνίας, όπου παρατηρούνται συχνές πλημμύρες μετά από έντονες βροχοπτώσεις στη λεκάνη απορροής του ρέματος «Μεγάλο Ποτάμι», καθώς και σε μεγάλο τμήμα γεωργικών εκτάσεων και θερμοκηπίων, αγροτικών αποθηκών, αγροτικών κατοικιών και στάβλων στον κάμπο της Τροιζηνίας και στον κάμπο της Επαρχίας Ερμιονίδας. (β) Στην περιοχή του Πόρου,

«όπου κύρια απασχόληση είναι ο τουρισμός, θα δημιουργηθεί μεγάλη οπτική υποβάθμιση του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους τοπίου, από την ανέγερση των πυλώνων των ανεμογεννητριών», με τις αρνητικές ενδεχομένως για τον τουρισμό συνέπειες. (γ) Λόγω της υποβαθμίσεως του εδάφους με διάβρωση και αποκάλυψη του μητρικού πετρώματος, η έκταση δεν θα μπορεί να χρησιμοποιείται ως βοσκότοπος. Με την προσβαλλόμενη 4582/600/5.3.2004 απόφαση εγκρίθηκε η επέμβαση για την κατασκευή και εγκατάσταση του επίδικου αιολικού σταθμού. Ειδικότερα, η επέμβαση αφορά επιφάνεια συνολικού εμβαδού 4.776,00 τμ για τις α/γ, επιφάνεια εμβαδού 4.000,00 τμ για το κτήριο ελέγχου και επιφάνεια εμβαδού 10.380,00 τμ για την «οδοποιία διασύνδεσης των α/γ», σε συγκεκριμένες θέσεις που αποτυπώνονται στα σχετικά διαγράμματα. Εξ άλλου, ενόψει των επιφυλάξεων που διατυπώθηκαν στις ανωτέρω εισηγήσεις, η έγκριση χορηγήθηκε υπό τους ακόλουθους όρους: «1. Η διαμόρφωση των πλατειών εργασίας θα πραγματοποιηθεί σε έκταση 1.000,00 τμ, ενώ η υπόλοιπη έκταση θα αποτελέσει την απαιτούμενη για την εκπλήρωση των προδιαγραφών ασφαλείας ... Η διαμόρφωση θα γίνει με τη δημιουργία εκχωμάτων, με τα προϊόντα των οποίων θα δημιουργηθούν τα αντίστοιχα επιχώματα. 2. Τμήμα των προϊόντων εκσκαφής για τα θεμέλια των α/γ θα χρησιμοποιηθεί, εφόσον αυτό κριθεί σκόπιμο από τεχνικής πλευράς, για τη διαμόρφωση των πλατειών εγκατάστασης των α/γ. 3. Θα ληφθεί μέριμνα για τη μικρότερη δυνατή διατάραξη του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής του έργου, ώστε τα δυσμενή αποτελέσματα της όποιας οπτικής ρύπανσης να είναι τα μικρότερα δυνατά. 4. Η κατασκευάστρια εταιρεία θα μεριμνήσει για την πλήρη απομάκρυνση των προϊόντων εκσκαφής εκτός δασών-δασικών εκτάσεων, τα εναπομείναντα δε τοιαύτα για επαναχρησιμοποίηση θα τα καλύπτει με κατάλληλα σκέπαστρα κατά του ανέμου και της βροχής ... [και] θα αναλάβει την υποχρέωση λήψης όλων των απαραίτητων μέτρων αντιπυρικής προστασίας ... 5. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην αποφυγή ισχυρών διαταράξεων κατά την κατασκευή του έργου, με τη διατήρηση των κλίσεων του εδάφους στην υπάρχουσα μορφή. Επίσης η φθορά της δασικής βλάστησης θα περιορισθεί στην ελάχιστη δυνατή. 6. Θα γίνει πρόβλεψη για την αποκατάσταση της βλάστησης ... είτε με φύτευση, είτε με σπορά των καταλλήλων ... ειδών, με την επίβλεψη της Δασικής Υπηρεσίας, κατόπιν ειδικής φυτοτεχνικής μελέτης που θα συνταχθεί και θα εγκριθεί αρμοδίως. Η φροντίδα των φυτών θα συνεχισθεί για τουλάχιστον τρία έτη από τη φύτευσή τους με ευθύνη της εταιρείας. 7. Οι συγκεκριμένες θέσεις επέμβασης δύνανται να τροποποιηθούν, μετά από εισήγηση της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας, αν προκύψουν σοβαρά ζητήματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. 8. Κάθε α/γ θα συνοδεύεται από ένα καλαίσθητο κioskί ... κατάλληλα βαμμένο ώστε να συμβαδίζει με τους χρωματισμούς του περιβάλλοντος. 9. Η κατασκευή του κτηρίου ελέγχου θα περιορισθεί στην [απολύτως] απαραίτητη για τον σκοπό αυτό έκταση, η οποία εκτιμάται σε 500,00 τμ ... [τα 4.000,00 τμ για τα οποία χορηγείται η έγκριση αποτελεί] την απαιτούμενη για την κάλυψη της αρτιότητας κατά την έκδοση των πολεοδομικών αδειών. Επίσης η κατασκευή του κτηρίου ελέγχου θα γίνει με τέτοια υλικά και με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτό να

εντάσσεται αρμονικά στο ... περιβάλλον ... Η εταιρεία μπορεί να κρίνει εάν εξυπηρετείται από την κατασκευή ενός κοινού κέντρου ελέγχου για τις [δύο] θέσεις ... για την αποφυγή επιπλέον καταστροφής δασικής βλάστησης. 10. ... 22. Η παρακολούθηση και εφαρμογή αυτής της απόφασης ανατίθεται στο Δασαρχείο Πόρου».

20. Επειδή, όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, οι εκτάσεις δασικού χαρακτήρα στις οποίες θα εγκατασταθεί το επίδικο αιολικό πάρκο είναι χέρσες και άγονες, με περιορισμένη θαμνώδη βλάστηση, και χρησιμοποιούνται κυρίως ως βοσκότοποι. Με την 4052/536/5.3.2004 απόφαση του ΓΓΠ Αττικής εγκρίθηκαν επεμβάσεις σε συγκεκριμένες θέσεις της ευρύτερης εκτάσεως εμβαδού 106.504,00 τμ, και ειδικότερα επέμβαση σε επιφάνεια συνολικού εμβαδού 4.776,00 τμ για τις α/γ, σε επιφάνεια εμβαδού 4.000,00 τμ για το κτήριο ελέγχου, το οποίο όμως, κατά τον ρητό σχετικό όρο, θα καταλαμβάνει μόνο 500,00 τμ περίπου, και σε επιφάνεια εμβαδού 11.760,00 τμ για την εσωτερική οδοποιία, χωρίς, μάλιστα, να προβλέπεται κοπή δένδρων. Εξ άλλου, με τις προσβαλλόμενες ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 και 4582/600/ 5.3.2004 αποφάσεις του ΓΓΠ επιβλήθηκαν οι προαναφερθέντες όροι που αντιμετωπίζουν τον τρόπο διαχείρισεως των προϊόντων των εκσκαφών, τη διάβρωση του εδάφους και την οπτική υποβάθμιση του τοπίου, τις επιφυλάξεις, δηλαδή, που εκφράστηκαν στις εισηγήσεις του Δασαρχείου Πόρου και της Διεύθυνσης Δασών Πειραιά. Υπό τα δεδομένα αυτά, η κρίση των αρμοδίων οργάνων της Διοικήσεως, ότι η περιορισμένη θυσία της δασικής βλαστήσεως, που δεν συνιστά, άλλωστε, επέμβαση σε δάσος, είναι αναγκαία για την ικανοποίηση νόμιμου σκοπού, παρίσταται επαρκώς αιτιολογημένη. Είναι, συνεπώς, απορριπτέος, ως αβάσιμος, ο ανωτέρω προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως.

21. Επειδή, με τα από 3.5.2010 και 28.11.2012 δικόγραφα προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι στη «γεωγραφική λεκάνη που εκτείνεται μέχρι το όρος Αδέρες υφίστανται αρχαιολογικά μνημεία μείζονος σπουδαιότητας, ιστορούμενα από την εποχή της Αρχαίας Τροιζήνας», ότι εκεί βρίσκονται οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι της Λαμπύσας και της αρχαίας Τροιζήνας, με σκοπό την προστασία των αρχαιοτήτων των κλασικών, ελληνιστικών, βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων που έχουν εντοπισθεί και ότι η επίμαχη εγκατάσταση, η οποία βρίσκεται σε άμεση οπτική επαφή με την περιοχή της αρχαίας Τροιζήνας, θέτει σε κίνδυνο την προστασία των εν λόγω μνημείων και υποβαθμίζει υπέρμετρα την περιοχή ως ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα, κατά παράβαση των άρθρων 10 του ν. 3028/2002, 1 παρ. 3 περ. δ' του ν. 1650/1986 και του άρθρου 24 του Συντάγματος περί της προστασίας του ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της χώρας.

22. Επειδή, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως προβάλλεται χωρίς έννομο συμφέρον από την δεύτερη αιτούσα Κυνηγετική Ομοσπονδία, στους καταστατικούς σκοπούς της οποίας (βλ. άρθρο 2 του προσκομισθέντος καταστατικού) δεν περιλαμβάνεται η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος (πρβλ. ΣΕ 1416/2013). Ανεξαρτήτως τούτου, ο λόγος αυτός είναι και αβάσιμος. Ειδικότερα: Με την ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/8827/487/1994 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού (Β' 260), όπως τροποποιήθηκε και

συμπληρώθηκε με την ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 3597/254/2002 απόφαση του ιδίου Υπουργού (Β´ 153) κηρύχθηκε ως αρχαιολογικός χώρος η περιοχή «Απάθεια» Γαλατά Τροιζηνίας. Με την ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/54410/3264/2001 απόφαση δε του Υπουργού αυτού (Β´ 1469) κηρύχθηκαν ως αρχαιολογικοί χώροι οι θέσεις «Σωρός», «Ανάθεμα» και «Λαμπούσα» Τροιζηνίας στην οροσειρά των Αδέρων (αρχαίο Φορβάντιο όρος), όπως οριοθετούνται στο απόσπασμα χάρτη που συνδημοσιεύθηκε στην ΕτΚ, με σκοπό την αποτελεσματική προστασία των αρχαιοτήτων οι οποίες εντοπίστηκαν στην περιοχή. Εξ άλλου, με την Α1/Φ02/58387/2942/17.10.1979-26.2.1980 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (Β´ 196), η περιοχή της αρχαίας Τροιζήνος χαρακτηρίστηκε ως αρχαιολογικός χώρος και ιστορικός τόπος, για την προστασία σημαντικών αρχαίων ερειπίων, με την ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/9395/646/2002 υπουργική απόφαση δε (Β´ 249) έγινε επαναπροσδιορισμός και επέκταση των ορίων του αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Τροιζήνος, προκειμένου να προστατευθούν στο σύνολό τους οι αρχαιότητες κλασικών, ελληνιστικών, βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων. Ενόψει του ανωτέρω καθεστώτος της περιοχής, με την προαναφερθείσα ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/129/66/2003 πράξη του Γενικού Διευθυντή Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού εγκρίθηκε από πλευράς αρχαιολογικού νόμου η εγκατάσταση αιολικών πάρκων στις θέσεις «Λαμπούσα» και «Βρωμοσυκιά», υπό συγκεκριμένους όρους. Με την πράξη αυτή, η οποία μνημονεύεται στο προοίμιο της προσβαλλομένης ΕΠΟ και εκδόθηκε κατόπιν των 5696/29.10.2002, 5523/13.11.2002 και 3436/9.12.2002 εισηγήσεων της Β´ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, της 1ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και της 1ης Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων, αντιστοίχως, και κατόπιν ομόφωνης γνωμοδοτήσεως του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Αττικής (συνεδρίαση 3/13.12.2002), τέθηκαν οι κάτωθι όροι: 1. Η εγκατάσταση των α/γ θα περιορισθεί αυστηρά στις συγκεκριμένες θέσεις του όρους Αδέρες, όπως αυτές αποτυπώνονται στους συνημμένους χάρτες. 2. Θα καταργηθεί η υπ´ αριθμό 20 α/γ στη θέση κλάδου «Βρωμοσυκιά», λόγω της υπάρξεως κτηριακών καταλοίπων αρμοδιότητας της 1ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, για τα οποία πρόκειται να διενεργηθεί συμπληρωματική έρευνα. 3. Δεν θα γίνει «επέκταση των εγκαταστάσεων των ανεμογεννητριών, ούτε άλλα έργα προς εξυπηρέτησή τους, στους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους». 4. Δεν θα μεταβληθούν επί τα χείρω το ύψος και ο όγκος των ανεμογεννητριών που προβλέπει η τεχνική περιγραφή του έργου. 5. Πριν από την έναρξη των εργασιών θα ειδοποιηθούν εγκαίρως και εγγράφως οι συναρμόδιες για την περιοχή Β´ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, 1η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και 1η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, εντεταλμένοι εκπρόσωποι των οποίων θα παρακολουθούν τις εργασίες με δαπάνη του κυρίου του έργου. Σε περίπτωση εντοπισμού αρχαιοτήτων, οι εργασίες θα διακόπτονται και θα ακολουθεί ανασκαφική έρευνα από τα αποτελέσματα της οποίας θα κρίνεται η περαιτέρω πορεία του έργου, κατόπιν γνωμοδοτήσεως των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Πολιτισμού. Εξ άλλου, σύμφωνα με τη ΜΠΕ, βάσει της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, «η φάση κατασκευής του έργου δεν θα έχει καμία αρνητική επίπτωση στο πολιτιστικό

περιβάλλον της περιοχής, καθώς όλες οι εργασίες και η μεταφορά των απαραίτητων για την κατασκευή υλικών θα γίνει σε μη προστατευτές περιοχές» (παρ. 6.1.9 σελ. 106), κατά τη φάση λειτουργίας δε, το έργο «δεν θα προκαλέσει αλλαγή ή καταστροφή κάποιας αρχαιολογικής περιοχής». Στη ΜΠΕ βεβαιώνεται ρητώς ότι «το έργο βρίσκεται εκτός κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων» (βλ. παρ. 6.2.9 σελ. 123 και «πίνακα περιβαλλοντικών επιπτώσεων», σελ. 145, βλ. επίσης παρ. 5.1.11 σελ. 23 της περιβαλλοντικής εκθέσεως Οκτωβρίου 2010: το προτεινόμενο έργο δεν θα προκαλέσει αλλαγή ή καταστροφή κάποιας αρχαιολογικής περιοχής). Περαιτέρω, με την 4215/18.7.2011 πράξη της η ΚΣΤ΄ ΕΠΚΑ γνωμοδότησε θετικά επί της τροποποιημένης ΜΠΕ των δύο αιολικών πάρκων, στην οποία στηρίχθηκε, κατά τα προεκτεθέντα, η Φ4466/3353/20.10.2011 απόφαση του ΓΓ Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, που τροποποίησε την ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 πράξη εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων. Στην ανωτέρω γνωμοδότηση, η οποία μνημονεύεται στο προοίμιο της προαναφερθείσης αποφάσεως του ΓΓ Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής (στοιχείο 6), διαλαμβάνονται τα εξής: «Η Εφορεία μας δεν έχει αντίρρηση για την εφαρμογή της τροποποιημένης μελέτης για το Αιολικό Πάρκο 'Βρωμοσυκιά' ... και το Αιολικό Πάρκο 'Λαμπούσα - Σπασμένη Πλάκα' ... για τα οποία έχει εκδοθεί η [ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/129/66/7.5.2003 απόφαση] ... υπό την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν όλοι οι όροι της σχετικής απόφασης ... [και] δεν θα γίνει κανένα έργο εντός των κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων στις θέσεις Απάθεια ... Σωρός ... Ανάθεμα ... και Λαμπούσα ... Κατόπιν τούτου δεν επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί καμία διαπλάτυνση ή διαμόρφωση του υφιστάμενου ορεινού οδικού δικτύου στα τμήματα που διέρχονται εντός των παραπάνω κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων». Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει, επομένως, ότι το ένδικο αιολικό πάρκο βρίσκεται εκτός των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων της περιοχής και ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού έθεσαν για την πραγματοποίησή του συγκεκριμένους όρους, οι οποίοι, κατά την ουσιαστική τους κρίση, διασφαλίζουν την κατασκευή και λειτουργία του έργου χωρίς να προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στα προστατευόμενα στοιχεία του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Περαιτέρω, στην ίδια την προσβαλλόμενη πράξη ΕΠΟ τέθηκε όρος, σύμφωνα με τον οποίο πρέπει να ειδοποιηθεί εγγράφως η αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία πριν από την έναρξη κατασκευής του έργου, ώστε με ειδικευμένο υπάλληλο να επιβλέψει τις εργασίες, οι οποίες σε περίπτωση εντοπισμού αρχαιοτήτων θα διακόπτονται προκειμένου να ακολουθήσει συστηματική ανασκαφική έρευνα. Επομένως, υπό τα δεδομένα αυτά, ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως του ν. 3028/2002, του ν. 1650/1986 και του άρθρου 24 του Συντάγματος είναι απορριπτός.

23. Επειδή, με τα από 3.5.2010 και 28.11.2012 δικόγραφα προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι η ΜΠΕ, επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων, είναι ανεπαρκώς τεκμηριωμένη ως προς το ζήτημα της προστασίας της ορνιθοπανίδας της περιοχής του όρους Αδέρες. Όπως ισχυρίζονται οι αιτούντες, η περιοχή «έχει χαρακτηριστεί ως ζώνη διάβασης αποδημητικών πτηνών»

και κάθε χρόνο διέρχονται «πλήθος μεταναστευτικών πτηνών, τα οποία συνήθως πετούν σε χαμηλά ύψη», με συνέπεια να θανατώνονται προσκρούοντας στις ανεμογεννήτριες που τοποθετούνται η μία δίπλα στην άλλη, αποτελώντας αδιαπέραστο φράκτη για τα σπάνια και ευαίσθητα αυτά είδη. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι η ΜΠΕ δεν περιλαμβάνει επιστημονικές μελέτες για τα μόνιμα είδη ορνιθοπανίδας της περιοχής, τα μεταναστευτικά είδη, τα μη επιδημητικά αναπαραγόμενα και τα διαχειμάζοντα είδη, για τη συμπεριφορά τους κατά την πτήση και για τις δυνατότητες αποφυγής των ανεμογεννητριών, καθώς και για τις αθροιστικές επιπτώσεις από την εγκατάσταση του συνόλου των αιολικών πάρκων στην ευρύτερη περιοχή. Προβάλλεται, επίσης, ότι η ΜΠΕ δεν προβλέπει την εφαρμογή σχεδίου για την παρακολούθηση της περιοχής του αιολικού πάρκου, τόσο πριν την εγκατάσταση όσο και κατά τη λειτουργία του, και ότι πριν από την έκδοση της από 22.7.2009 άδειας εγκαταστάσεως έπρεπε, «μετά τις πρόσφατες πυρκαγιές του έτους 2007 στην Πελοπόννησο και του προηγούμενου έτους στον Νομό Αττικής», να επικαιροποιηθεί η ΜΠΕ του έτους 2003 ως προς τα φυσικά ενδιαίτηματα, τα προστατευτέα είδη, τη βιοποικιλότητα και το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, η οποία αποτελεί σημαντικό μεταναστευτικό πέρασμα για πληθώρα πτηνών και τόπο σπάνιων ενδημικών ειδών.

24. Επειδή, κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδοτήσεως αιολικών πάρκων που βρίσκονται σε περιοχές εκτός Ζωνών Ειδικής Προστασίας [ΖΕΠ], πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις σε προστατευόμενα είδη πτηνών που είναι εν δυνάμει ευαίσθητα στη λειτουργία των εν λόγω εγκαταστάσεων, ιδίως εάν το υπό έγκριση αιολικό πάρκο βρίσκεται στην περιοχή σημαντικού διαδρόμου αποδημητικών πτηνών (μεταναστευτικής στενωπού) ή σε θαλάσσια περιοχή σημαντική για τα πουλιά ή σε Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά [ΣΠΠ], η οποία ακόμη δεν έχει χαρακτηριστεί ως ΖΕΠ (βλ. ΣΕ 807/2014 7μ, 1422/2013 7μ, 2816/2013). Σύμφωνα, εξ άλλου, με το άρθρο 6 παρ. 3 του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας επιβάλλεται η σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης, επιπροσθέτως της προβλεπόμενης από τη νομοθεσία εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, κατά τη διαδικασία της οποίας μπορεί να επιβληθούν και πρόσθετοι περιορισμοί ή να κριθεί ότι δεν είναι επιτρεπτή η χωροθέτηση, ενόψει της φύσεως των εγκαταστάσεων και των χαρακτηριστικών της περιοχής. Περαιτέρω, ενόψει της αυστηρής προστασίας που απολαύουν, κατά την οδηγία 79/409/ΕΟΚ, και οι τόποι εκτός ΖΕΠ που χαρακτηρίζονται ως ΣΠΠ, επιβάλλεται η σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης και για τις περιοχές αυτές (βλ. ΣΕ 1422/2013 7μ, 807/2014 7μ).

25. Επειδή, εν προκειμένω, στη ΜΠΕ έτους 2003 διαλαμβάνονται τα εξής: «Οι προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των ανεμογεννητριών δεν περιλαμβάνονται σε περιοχή Natura 2000 (του εθνικού ή του επιστημονικού καταλόγου), σε Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (καταγραφή ΕΟΕ, 1999), ούτε σε θεσμοθετημένη περιοχή προστασίας της φύσης ... η περιοχή εγκατάστασης του αιολικού πάρκου φαίνεται ότι φιλοξενεί ένα σχετικά μικρό αριθμό φυτικών και ζωικών taxa», λόγω δε της

υποβαθμισμένης βλαστήσεως, «δεν υπάρχουν σημαντικά καταφύγια, αφθονία τροφής ή άλλες ενδείξεις που να δικαιολογούν την παρουσία πλούσιας ορνιθοπανίδας» (βλ. παρ. 6.2.9 σελ. 123). Η περιοχή του έργου δεν υπάγεται στο καθεστώς προστασίας του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 ή άλλης συναφούς νομοθεσίας ή διεθνούς συμβάσεως (βλ. παρ. 4.2.2 σελ. 54), δεν διαθέτει κάποιο προστατευόμενο είδος χλωρίδας ή πανίδας (βλ. παρ. 3.2. σελ. 22) και δεν υπάρχουν σε αυτήν «οικοσυστήματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, ούτε κανένα προστατευόμενο οικοσύστημα» (βλ. παρ. 4.1.8 σελ. 50). Στην ίδια ΜΠΕ παρατίθενται τα είδη πανίδας της περιοχής και τα δέκα πέντε «συνήθη είδη ορνιθοπανίδας που απαντώνται [σε αυτήν]» (παρ. 4.1.8 σελ. 52), ακολούθως δε εκτιμώνται οι επιπτώσεις στην πανίδα κατά τη φάση κατασκευής και κατά τη διάρκεια λειτουργίας του έργου. Ειδικότερα: Στην παρ. 6.1.6 (σελ. 105) αναφέρεται ότι «Όσον αφορά τη χερσαία πανίδα ... δεν αναμένεται να υποστεί επιπτώσεις από την κατασκευή του έργου. Ενδεχομένως μόνο, κάποια υπάρχοντα κοινά είδη πανίδας, θα υποχωρήσουν ελαφρά κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου, λόγω των δυσμενών συνθηκών (θόρυβοι, σκόνη)». Στην παρ. 6.2.5 (σελ. 108 επ.) αναφέρονται τα εξής: «Σε ό,τι αφορά την πανίδα μεγαλύτερες είναι οι επιπτώσεις στα πτηνά. Σύμφωνα με τον Mead (1982) δεν παρατηρείται σημαντική θνησιμότητα των μεταναστευτικών πτηνών αν και ο κίνδυνος για αυτά τα είδη θεωρείται μεγαλύτερος από αυτόν για τα είδη με μόνιμη παρουσία στην περιοχή. Για τα μεταναστευτικά είδη είναι γνωστό ότι ... πετούν σε ύψη τέτοια που δεν απειλούνται από τη λειτουργία των Α/Γ (Colson 1995, Willkelman 1990). Ο Mead (1982) αναφέρει ότι τα πτηνά δεν αντιμετωπίζουν κανένα πρόβλημα πρόσκρουσης στις Α/Γ κατά την διάρκεια της ημέρας και όταν υπάρχει καλή ορατότητα. Επίσης στην περιοχή δεν υπάρχουν υδατοσυλλογές και καταφύγια τα οποία να δικαιολογούν τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού μεταναστευτικών και άλλων πτηνών. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει συμπαγείς κυλινδρικούς πύργους πάνω στους οποίους τοποθετούνται οι γεννήτριες, ώστε να αποφεύγεται το κούρνιασμα των πτηνών πάνω σ' αυτές. Ανεξάρτητα από τα προαναφερόμενα, το προτεινόμενο αιολικό πάρκο στο όρος Αδέρες, βρίσκεται εκτός προστατευόμενης περιοχής, ενώ η θέση του δεν συμπίπτει με πορεία των ... αποδημητικών πτηνών. Οι πυλώνες που θα εγκατασταθούν δεν θα είναι δικτυωτοί, ενώ η γραμμή μέσης τάσης θα είναι υπόγεια, ελαχιστοποιώντας έτσι την περίπτωση προσκρούσεως σ' αυτή. Επίσης οι λεπίδες των σύγχρονων Α/Γ, όπως αυτές που θα εγκατασταθούν στην περιοχή, περιστρέφονται πιο αργά από αυτές των παλαιότερων τύπων, με αποτέλεσμα να μειώνονται οι πιθανότητες θανάτωσης των πτηνών αν αυτά προσκρούσουν πάνω στις λεπίδες. Όπως προκύπτει από τα δεδομένα που αναφέρονται παραπάνω, στη συγκεκριμένη περιοχή οι επιπτώσεις στην πανίδα από την εγκατάσταση και λειτουργία του αιολικού πάρκου είναι προσωρινές και δεν προκαλούν σημαντικές μεταβολές στη δομή των κοινοτήτων των Ασπόνδυλων και Σπονδυλωτών». Στην παρ. 7.1.2 της ως άνω ΜΠΕ (σελ. 126) προτείνονται μέτρα για την προστασία της πανίδας, όπως συμπαγείς κυλινδρικοί πύργοι για τις ανεμογεννήτριες, μη δικτυωτοί πυλώνες, υπόγεια γραμμή μέσης τάσεως ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα προσκρούσεως των πτηνών. Στην προσβαλλόμενη δε

ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ.-10/2003/4.12.2003 πράξη εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων του έργου, που δεν τροποποιήθηκε κατά τούτο, ορίσθηκαν σχετικώς τα ακόλουθα: πρέπει «να αποφευχθεί το φαινόμενο του ανεμοφράκτη με παράλληλες σειρές α/γ», να χρησιμοποιηθούν συμπαγείς πυλώνες «ώστε να αποφεύγεται το κούρνιασμα των πτηνών σε αυτούς», να μην χρησιμοποιηθούν δικτυωτοί πυλώνες ούτε για τη σύνδεση των ανεμογεννητριών και «εντός των γηπέδων των έργων οι γραμμές μέσης τάσης να είναι υπόγειες». Οι επιπτώσεις στην πανίδα και συγκεκριμένα στα πτηνά, εξετάζονται, εξ άλλου, και στην περιβαλλοντική έκθεση του Οκτωβρίου 2010, βάσει της οποίας εκδόθηκε η Φ 4466/3353/20.10.2011 απόφαση του ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, που τροποποίησε εν μέρει, κατά τα εκτεθέντα, την προσβαλλόμενη πράξη. Στην παρ. 5.1.5. της ως άνω εκθέσεως παρατίθεται διάγραμμα με τα αποτελέσματα μακροχρόνιων ερευνών στην Ολλανδία σχετικά με τη συχνότητα των θανάτων πουλιών από διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες (ανά 100.000 πτηνά, 20 θάνατοι από πρόσκρουση σε αυτοκίνητα, 15 από το κυνήγι, 10 λόγω των πυλώνων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και 0,1 από πρόσκρουση σε ανεμογεννήτριες), αναφέρονται δε περαιτέρω τα εξής: «Μελέτες με Radar στην Δυτική Δανία (Tjaereborg) όπου ανεμογεννήτρια με διάμετρο 60 m και ισχύ 2 MW είναι εγκατεστημένη, έδειξαν ότι τα πουλιά αλλάζουν πορεία (ημέρα και νύχτα) 100-200 m πριν την ανεμογεννήτρια και περνάνε πάνω από την ανεμογεννήτρια σε ασφαλή απόσταση. Στην Δανία υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που τα πουλιά φτιάχνουν τις φωλιές τους στους πυλώνες στήριξης των ανεμογεννητριών. Η μόνη γνωστή περιοχή, όπου έχουν καταμετρηθεί μερικοί θάνατοι από συγκρούσεις πουλιών με τις ανεμογεννήτριες είναι το Altamont Pass της Καλιφόρνιας, όπου ένας τεράστιος 'τείχος' από πυκνούς δικτυωτούς πυλώνες ανεμογεννητριών έχει ουσιαστικά 'κλείσει' το πέρασμα. Μερικά πουλιά συνηθίζουν τις ανεμογεννήτριες πολύ γρήγορα, ενώ άλλα χρειάζονται περισσότερο χρόνο. Μελέτες στη Δανία έχουν δείξει ότι τα μεταναστευτικά πουλιά δεν συγκρούονται με τις ανεμογεννήτριες». Βάσει των ανωτέρω διατυπώνεται το συμπέρασμα ότι «δεν δημιουργείται πρακτικά πρόβλημα από θανάτους πουλιών στα υπό εγκατάσταση αιολικά πάρκα και λόγω της θέσης εγκατάστασής τους, αλλά και λόγω των πυλώνων που θα χρησιμοποιηθούν οι οποίοι δεν θα είναι δικτυωτοί» και ότι «η θέση των γηπέδων εγκατάστασης των προτεινόμενων αιολικών πάρκων σε συνδυασμό με την γενικότερη πανίδα της περιοχής και τα στοιχεία της διεθνούς βιβλιογραφίας και εμπειρίας που παρουσιάστηκαν, αποδεικνύουν ότι η επίδραση του συνόλου του έργου, είτε με τον αρχικό σχεδιασμό είτε με τον προτεινόμενο σχεδιασμό, στην πανίδα θα είναι μηδενική». Σύμφωνα, τέλος, με τα στοιχεία της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας (βλ. χάρτη 1 ΠΑΠ και ΣΠΠ, χάρτη 2 ΠΑΠ και ΖΕΠ και χάρτη 9 Κυριότεροι Μεταναστευτικοί Διάδρομοι), η επίμαχη περιοχή δεν έχει θεσμοθετηθεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας και, βρίσκεται μεν κοντά σε σημείο όπου διακλαδώνεται ένας από τους κύριους μεταναστευτικούς διαδρόμους, δεν αποτελεί όμως σημαντική για τα πουλιά περιοχή της Ελλάδας [ως ΣΠΠ αναφέρονται στην Πελοπόννησο, το όρος Χελμός (Αροάνια), το όρος Ζύρεια (Κυλλήνη), η Λίμνη Στυμφαλία, τα όρη Αρτεμίσιο

και Λύρκειο, η λιμνοθάλασσα Διβάρι Πύλου (Γιάλοβα), το όρος Ταύγετος, η Νότια Μάνη με το όρος Σαγιάς και το ακρωτήριο Ταίναρο, οι εκβολές του Ευρώτα και τα όρη της Ανατολικής Λακωνίας, για την Αττική δε το όρος Πάρνηθα, το έλος Σχοινιά, το όρος Υμηττός, η περιοχή Σουνίου, η νησίδα Φαλκονέρα, τα βόρεια, ανατολικά και νότια Κύθηρα, η νήσος Αντικύθηρα και οι νησίδες Πρασούδα και Λαγκούβαρδος].

26. Επειδή, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το επίδικο αιολικό πάρκο δεν χωροθετείται εντός ΖΕΠ ή εντός ΣΠΠ. Κατά συνέπεια, δεν ήταν αναγκαία εν προκειμένω η σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης. Εξ άλλου, σύμφωνα με την ΜΠΕ, η περιοχή του αιολικού πάρκου δεν αποτελεί σημαντικό μεταναστευτικό διάδρομο των πτηνών, λόγω δε των χαρακτηριστικών της (περιορισμένη βλάστηση, απουσία καταφυγίων και υδατοσυλλογών), δεν αποτελεί ιδιαίτερος κατάλληλο ενδιαίτημα για την ορνιθοπανίδα, που περιλαμβάνει τα συνήθη είδη και κανένα προστατευόμενο οικοσύστημα ή οικοσύστημα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Περαιτέρω, τόσο στην αρχική μελέτη όσο και στην περιβαλλοντική έκθεση του Οκτωβρίου 2010 παρατίθενται στοιχεία από τη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με τη συμπεριφορά πτήσεως των πουλιών και τις δυνατότητες αποφυγής των ανεμογεννητριών, αντιμετωπίζονται τα ζητήματα των επιπτώσεων του έργου στην ορνιθοπανίδα της περιοχής και προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα προστασίας, τα οποία αποτέλεσαν περιβαλλοντικούς όρους της προσβαλλομένης. Υπό τα δεδομένα αυτά, και εφόσον η ορθότητα ή η πληρότητα της εγκεκριμένης μελέτης δεν αμφισβητείται κατά τρόπο συγκεκριμένο από τους αιτούντες, αλλά αορίστως προβάλλεται η ύπαρξη σπάνιων προστατευόμενων ειδών στην περιοχή, οι ανωτέρω προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Περαιτέρω, αορίστως γίνεται επίκληση των «πρόσφατων πυρκαγιών του έτους 2007 στην Πελοπόννησο και του προηγούμενου έτους στον Νομό Αττικής» ως γεγονότων που καθιστούσαν αναγκαία την επικαιροποίηση της ΜΠΕ πριν από την έκδοση της από 22.7.2009 αδείας εγκαταστάσεως, εφόσον, πάντως, ούτε προβάλλεται ούτε αποδεικνύεται ότι οι εν λόγω πυρκαγιές είχαν επιπτώσεις στην περιοχή του επίδικου έργου. Τέλος, οι ισχυρισμοί με τους οποίους αμφισβητούνται οι ακυρωτικώς ανέλεγκτες τεχνικές κρίσεις της Διοικήσεως είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι.

27. Επειδή, με τα από 3.5.2010 και 28.11.2012 δικόγραφα προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων είναι παντελώς αόριστη και δεν θεσπίζει δεσμευτικούς όρους εις βάρος της παρεμβαίνουσας εταιρείας. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι οι όροι που αφορούν την ορατότητα του έργου και τη διάνοιξη νέων οδών για την εξυπηρέτησή του δεν είναι δεσμευτικοί, εφόσον η ισχύς τους εξαρτάται από το εφικτό ή μη της πραγματοποιήσεώς τους και από τις λειτουργικές ανάγκες του έργου, χωρίς περαιτέρω προσδιορισμό των παραμέτρων αυτών. Εξ άλλου, κατά τους αιτούντες, η προσβαλλομένη όλως αορίστως αναφέρει ότι η φθορά της δασικής βλαστήσεως θα «περιορισθεί στην ελάχιστη δυνατή».

28. Επειδή, με την προσβαλλόμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων επιβάλλεται στην παρεμβαίνουσα η υποχρέωση να μεριμνήσει ώστε «Οι αιολικοί σταθμοί, εφόσον είναι

εφικτό, να μην είναι ορατοί από παραδοσιακούς και τουριστικούς οικισμούς του δήμου», ορίζεται δε ότι «Στην αντίθετη περίπτωση [πρέπει] να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την καλύτερη δυνατή προσαρμογή των ανεμογεννητριών στο φυσικό περιβάλλον, και να αποφευχθεί το φαινόμενο του 'ανεμοφράκτη' με παράλληλες σειρές α/γ» [φάση κατασκευής, όρος υπ' αριθμ. 2]. Εξ άλλου, από την προσβαλλόμενη, η οποία ρητώς ορίζει ότι «Η προσπέλαση στα αιολικά πάρκα θα γίνει μέσω του υφισταμένου οδικού δικτύου» [φάση κατασκευής, όρος υπ' αριθμ. 4] και απαγορεύει τη διάνοιξη νέων οδών για την κίνηση των εργοταξιακών οχημάτων [φάση κατασκευής, όρος υπ' αριθμ. 7], σε συνδυασμό με την ΜΠΕ, προκύπτει ότι δεν προβλέπεται διάνοιξη νέων οδών, καθόσον το αιολικό πάρκο εξυπηρετείται από αγροτική οδό, που συνδέει τον δρόμο Γαλατά - Ερμιόνης με το κτήριο του ΟΤΕ στην κορυφή Βρωμοσουκιά, η οποία είναι κατά το μεγαλύτερο τμήμα χωματοδρόμος και κατά μικρό τμήμα παλαιά ασφαλτόστρωση, για τη σημειακή βελτίωση δε της οδού αυτής δεν απαιτούνται εργασίες που περιλαμβάνουν τσιμεντόστρωση ή ασφαλτόστρωση. Η μη αναγκαιότητα χάραξης νέας οδού αποτέλεσε, άλλωστε, κριτήριο επιλογής της θέσεως του έργου. Συνεπώς, ο όρος της προσβαλλόμενης ΕΠΟ, ο οποίος επιτρέπει την ασφαλτόστρωση ή τσιμεντοποίηση επιφανειών που εξυπηρετούν τις απολύτως απαραίτητες λειτουργικές ανάγκες του έργου [φάση κατασκευής, όρος υπ' αριθμ. 7], δεν αναφέρεται σε οδούς, όπως εσφαλμένως υπολαμβάνουν οι αιτούντες, αλλά σε επιφάνειες μέσα στον χώρο του εργοταξίου, και δεν είναι κατά τούτο αόριστος. Τέλος, εφόσον στην εγκριθείσα ΜΠΕ ορίζεται ότι «από τον σχεδιασμό του έργου δεν προβλέπεται καμιά κοπή δένδρου» και ότι δεν θα λάβει χώρα «καμιά σημαντικής έκτασης αποψίλωση», ο όρος της προσβαλλόμενης ότι «Η οποιαδήποτε φθορά δασικής βλάστησης θα περιορισθεί στην ελάχιστη δυνατή» [φάση κατασκευής, όρος υπ' αριθμ. 14] δεν έχρηζε περαιτέρω εξειδικεύσεως. Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως ότι η προσβαλλόμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων είναι παντελώς αόριστη και δεν θεσπίζει δεσμευτικούς όρους, καθ' ο μέρος αναφέρεται στις ανωτέρω αιτιάσεις είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθ' ο μέρος δε προβάλλεται γενικώς, είναι απορριπτέος ως αόριστος και ανεπίδεκτος δικαστικής εκτιμήσεως.

29. Επειδή, με την αίτηση ακυρώσεως και τα δικόγραφα προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι μη νόμιμες ελλείψει προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού, εφόσον κατά τον χρόνο εκδόσεώς τους δεν είχαν εγκριθεί Ειδικά ή Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, κατά τα άρθρα 7 και 8 του ν. 2742/1999, δεν είχε καθορισθεί Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων, κατά το άρθρο 10 του ίδιου νόμου, ούτε είχε εκπονηθεί συνολική μελέτη, προκειμένου να συνεκτιμηθούν οι ενεργειακές ανάγκες, τις οποίες πρόκειται να καλύψουν οι προς εγκατάσταση σταθμοί, και οι επιπτώσεις από την εγκατάστασή τους, ώστε να προσδιορισθεί ο συνολικός αριθμός των αιολικών σταθμών που μπορούν να εγκατασταθούν στην περιοχή χωρίς να σημειώνεται υπέρβαση της φέρουσας ικανότητάς της. Κατά τους αιτούντες, ο προηγούμενος σχεδιασμός ήταν οπωσδήποτε αναγκαίος, ενόψει του ότι είχε ήδη χορηγηθεί στην παρεμβαίνουσα άδεια εγκαταστάσεως 19 επί πλέον α/γ στη γειτονική

θέση «Βρωμοσυκιά», ακολούθως δε εκδόθηκαν εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων και άδειες εγκαταστάσεως για τρία ακόμη αιολικά πάρκα, στη θέση Αδέρες [5 α/γ], στην κορυφογραμμή του υψιπέδου «Ασπροβούνι» [10 α/γ] και στην κορυφογραμμή του υψιπέδου «Ορθολίθι» [10 α/γ], αντιστοίχως, και εκκρεμεί η έκδοση νέας άδειας εγκαταστάσεως στην περιοχή του Αγίου Γεωργίου Τροιζήνας, χωρίς μάλιστα να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο πλαίσιο του πολεοδομικού σχεδιασμού: ειδικότερα, το εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο των οικισμών Πόρου, Γαλατά και Μεθάνων ουδέν διαλαμβάνει σχετικώς, στο δε υπό εκπόνηση ΓΠΣ προβλέπονται τρία μόνο αιολικά πάρκα για τον Δήμο Τροιζηνίας.

30. Επειδή, κατά τα ήδη εκτεθέντα, με την ΠΕΧΩ 3345/ΦΠεριβ-10/2003/4.12.2003 απόφαση του ΓΠΠ Αττικής εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του επίδικου έργου στη θέση «Βρωμοσυκιά» του Δήμου Τροιζήνος, καθώς και του αιολικού πάρκου στη θέση «Ψηλή Ράχη - Λαμπούσα - Σπασμένη Πλάκα» του ιδίου Δήμου. Για την έκδοση της αποφάσεως αυτής ελήφθη, μεταξύ άλλων, υπόψη η 3554/30.9.2003 πράξη του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας [ΟΡΣΑ]. Στην πράξη αυτή αναφέρεται ότι η χωροθέτηση των δύο αιολικών σταθμών στις θέσεις «Βρωμοσυκιά» και «Λαμπούσα - Σπασμένη Πλάκα» είχε εγκριθεί με τις 433/30.6.1999 και 434/30.6.1999 πράξεις του Οργανισμού, ότι επακολούθησε η έγκριση, με απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΟΡΣΑ, ληφθείσα την 12.12.2001 (14η Συνεδρίαση/Πράξη 2η/12.12.2001), ειδικής μελέτης για τον «Καθορισμό χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης στις εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές της Τροιζηνίας», ότι, σύμφωνα με τη μελέτη αυτή «σε ζώνες προστασίας τοπίου ΤΠ (1) ... επιτρέπονται οι εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας ύστερα από προέγκριση χωροθέτησης» και ότι οι ανωτέρω δύο αιολικοί σταθμοί βρίσκονται στις ζώνες ΤΠ (1). Στην εγκριθείσα κατά τα ανωτέρω μελέτη, η οποία όπως αναφέρεται στο 1472/15.4.2009 έγγραφο του Προϊσταμένου του Οργανισμού προς το Δικαστήριο, «δεν απετέλεσε τελικώς, αντικείμενο κανονιστικής ρύθμισης σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν. 1337/1983», διότι δεν την αποδέχθηκαν οι φορείς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, που επιδιώκουν «ο σχεδιασμός της περιοχής να γίνει στο πλαίσιο των διαδικασιών του ν. 2508/97», προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ο καθορισμός ζωνών προστασίας τοπίου και φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή της Τροιζηνίας. Στις εν λόγω ζώνες «δίδεται προτεραιότητα στη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος ως παράγοντα οικολογικής ισορροπίας και ως τοπίου» και επιδιώκεται «ο περιορισμός των επιτρεπομένων σήμερα δραστηριοτήτων και ιδίως της δόμησης». Οι ζώνες αυτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: Η πρώτη κατηγορία «αφορά τέσσερις περιοχές που απεικονίζονται στο [σχετικό] τοπογραφικό διάγραμμα με τα στοιχεία ΤΠ (1) - ΤΠ (4) και καλύπτουν ένα σημαντικό ποσοστό του χερσαίου τμήματος της Τροιζηνίας και ιδιαίτερα το ορεινό της τμήμα, καθώς και το κεντρικό, το νότιο και το βορειοανατολικό τμήμα της χερσονήσου των Μεθάνων. Οι περιοχές αυτές, λόγω των αναπτυξιακών και άλλων φυσικών χαρακτηριστικών των ευρύτερων περιοχών στις οποίες εντάσσονται, δέχονται περιορισμένες πιέσεις από ανθρώπινες δραστηριότητες και ιδιαίτερα για

οικιστική ανάπτυξη και έχουν σε σημαντικό βαθμό διατηρήσει αναλλοίωτα τα φυσικά τους χαρακτηριστικά. Παράλληλα οι ενότητες αυτές, είτε από μόνες τους είτε ως επιμέρους στοιχεία ενός ευρύτερου περιβάλλοντος, αποτελούν αντικείμενα προστασίας του τοπίου. Η προστασία αυτή ... [κατ' αρχήν] δεν θα μπορούσε να είναι απόλυτη» και είναι δυνατόν να επιτρέπονται «υπό όρους, σε επιλεγμένες θέσεις, ορισμένες απαραίτητες για την οικονομία του χώρου και την εξυπηρέτηση του πληθυσμού κάθε ενότητας δραστηριότητες/υποδομές». Η δεύτερη κατηγορία «αφορά τις ζώνες προστασίας τοπίου και φυσικού περιβάλλοντος του Πόρου» και συγκεκριμένα τις περιοχές που απεικονίζονται με τα στοιχεία ΤΠ (5)-ΤΠ (8): οι περιοχές αυτές «δέχονται σημαντικές πιέσεις από ανθρώπινες δραστηριότητες» και «έχουν διατηρήσει ως ένα βαθμό αναλλοίωτα τα φυσικά τους χαρακτηριστικά λόγω του ισχυρού καθεστώτος προστασίας που διέπει τα δάση και δασικές εκτάσεις», προτείνεται δε «ο περιορισμός της δόμησης που λειτουργεί ... διασπαστικά στο τοπίο υποβαθμίζοντάς το και ο αποκλεισμός των μη επιθυμητών κατά περίπτωση χρήσεων». Σύμφωνα με την προαναφερθείσα μελέτη, στις ζώνες με τα στοιχεία ΤΠ (1)-ΤΠ (4) επιτρέπονται, μεταξύ άλλων, «οι εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας ... ύστερα από προέγκριση χωροθέτησης», κατά τους εκάστοτε ισχύοντες όρους και διαδικασίες. Όπως δε βεβαιώνεται στην ανωτέρω 3554/30.9.2003 πράξη του Οργανισμού, το επίδικο έργο εμπίπτει στη ζώνη ΤΠ (1). Εξ άλλου, όπως αναφέρεται στην κοινή για τα δύο αιολικά πάρκα της παρεμβαίνουσας εταιρείας ΜΠΕ, επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων κατόπιν εκτιμήσεως των συνολικών επιπτώσεων των δύο έργων στο περιβάλλον της περιοχής, «στην περιοχή της Τροιζηνίας δεν υφίσταται άλλο αιολικό πάρκο, ενώ το πλησιέστερο σχεδιαζόμενο αιολικό πάρκο που έχει αδειοδοτηθεί από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας είναι στη θέση Μαλάβρια Διδύμων Ερμιονίδας και εντός των διοικητικών ορίων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αργολίδος» (σελ. 23 και 61). Από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι κατά τον χρόνο εκδόσεως της αρχικής εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων και της αρχικής άδειας εγκαταστάσεως είχαν εκδοθεί διοικητικές πράξεις για την εγκατάσταση άλλου αιολικού σταθμού στην ίδια περιοχή ή ότι υπήρξε εκδήλωση ενδιαφέροντος προς τούτο από άλλη εταιρεία, τα δε αιολικά πάρκα στις θέσεις Αδέρες, Ασπροβούνι και Ορθολίθι του Δήμου Τροιζηνίας αδειοδοτήθηκαν μεταγενεστέρως, όπως άλλωστε δέχεται και το αιτούν σωματείο στα προαναφερθέντα δικόγραφα. Στη συνέχεια εκδόθηκε το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ, υπό την ισχύ δε του Ειδικού αυτού Πλαισίου εκδόθηκαν οι μεταγενέστερες άδειες εγκαταστάσεως και οι Φ4466/3353/20.10.2011 και Φ4466/5133/2012/21.11.2012 πράξεις τροποποιήσεως της αρχικής εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, που θεωρούνται, κατά τα προεκτεθέντα (βλ. ανωτέρω), ως παραδεκτώς συμπροσβαλλόμενες με την κρινόμενη αίτηση.

31. Επειδή, με τα δεδομένα αυτά, εφόσον δηλαδή το επίδικο αιολικό πάρκο χωροθετήθηκε σε ζώνη στην οποία, σύμφωνα με σχετική μελέτη του ΟΡΣΑ, επιτρέπεται η εγκατάσταση τέτοιων έργων και δεν προκύπτει ότι είχαν προηγουμένως αδειοδοτηθεί στην ίδια περιοχή άλλες παρόμοιες εγκαταστάσεις, ώστε

να τίθεται ζήτημα υπερβάσεως της φέρουσας ικανότητάς της, ο ανωτέρω προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως, καθ' ο μέρος πλήττει τη νομιμότητα των αρχικώς προσβαλλομένων πράξεων, είναι απορριπτός ως αβάσιμος (πρβλ. ΣΕ 4891/2013). Ο ίδιος λόγος καθ' ο μέρος στρέφεται κατά των μεταγενεστέρων πράξεων, που θεωρούνται ως συμπροσβαλλόμενες σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, είναι επίσης απορριπτός, εφόσον, πάντως, κατά τον χρόνο εκδόσεώς τους είχε ήδη εγκριθεί το Ειδικό Πλαίσιο, με το οποίο τέθηκαν οι βασικές κατευθύνσεις και οι γενικοί κανόνες για τη χωροθέτηση ΑΠΕ στο σύνολο του εθνικού χώρου (βλ. τις επόμενες σκέψεις).

32. Επειδή, προβάλλεται, περαιτέρω, ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις, αρχικές και τροποποιητικές έχουν, πάντως, εκδοθεί κατά παράβαση του άρθρου 9 του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, διότι το έργο χωροθετείται σε περιοχή του Νομού Αττικής η οποία δεν περιλαμβάνεται στις περιοριστικώς αναφερόμενες στην ανωτέρω διάταξη. Προς αντίκρουση του λόγου αυτού η παρεμβαίνουσα, με το κατατεθέν μετά τη συζήτηση υπόμνημά της, προβάλλει ότι κατά το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ ο Δήμος Τροιζήνος δεν ανήκει στην Αττική. Κατά την παρεμβαίνουσα, με τον όρο «Αττική» το ως άνω Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο αναφέρεται στα γεωγραφικά όρια της ηπειρωτικής Αττικής και όχι στο σύνολο των περιοχών που διοικητικώς υπάγονται στον νομό Αττικής και, επομένως, η «Αττική» δεν περιλαμβάνει περιοχές, όπως η Τροιζηνία, οι οποίες υπάγονται στις ρυθμίσεις για τους ΟΤΑ της λοιπής ηπειρωτικής χώρας. Όπως ισχυρίζεται η παρεμβαίνουσα, το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ διαχωρίζει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας αποκλειστικώς με βάση γεωγραφικά κριτήρια και όχι με βάση τα διοικητικά όρια των νομών ή των περιφερειών, σύμφωνα, άλλωστε, και με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και του ορθολογικού χωροταξικού σχεδιασμού: οι αρχές αυτές επιτάσσουν τα κριτήρια για τη χωροθέτηση αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας να συναρτώνται με περιβαλλοντικά και γεωμορφολογικά δεδομένα και όχι με τα διοικητικά όρια των νομών ή των περιφερειών. Κατά την εφαρμογή, επομένως, του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, ο Δήμος Τροιζηνίας αποτελεί περιοχή της Ανατολικής Πελοποννήσου και όχι περιοχή της Αττικής, διέπεται δε, ως εκ τούτου, από τις ρυθμίσεις για τις περιοχές αιολικής καταλληλότητας της ηπειρωτικής χώρας. Το επίδικο αιολικό πάρκο είναι, κατά την παρεμβαίνουσα, απολύτως συμβατό με το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ.

33. Επειδή, με την εκδοθείσα επί συναφούς υποθέσεως 4981/2014 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτό ότι κρίσιμο ζήτημα για την αντιμετώπιση του ανωτέρω λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 9 του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, το επίδικο έργο χωροθετείται σε περιοχή της Αττικής η οποία δεν περιλαμβάνεται στις περιοριστικώς αναφερόμενες στην ανωτέρω διάταξη, είναι εάν, κατά τα άρθρα 5 και 9 του Ειδικού αυτού Πλαισίου, η Αττική, «ως ειδικότερη κατηγορία της ηπειρωτικής χώρας λόγω του μητροπολιτικού χαρακτήρα της» (βλ. άρθρο 5 παρ. 1), ταυτίζεται με την Περιφέρεια Αττικής που αποτελεί ο.τ.α. δευτέρου βαθμού, κατά το άρθρο 3 παρ. 3 στοιχείο θ' του ν. 3852/2010 (Α' 87), με τη διοικητική μονάδα, δηλαδή, η οποία περιλαμβάνει και τους

Δήμους Αίγινας, Τροιζηνίας, Κυθήρων, Αγκιστρίου, Σαλαμίνας, Σπετσών, Ύδρας και Πόρου [Περιφερειακή Ενότητα Νήσων]. Κρίθηκε δε ότι πρέπει να αναβληθεί η περαιτέρω εκδίκαση της συναφούς εκείνης υποθέσεως, προκειμένου να διαβιβασθούν στο Συμβούλιο της Επικρατείας οι μελέτες και τα λοιπά σχετικά με το ανωτέρω ζήτημα στοιχεία, τα οποία ελήφθησαν υπόψη για την έγκριση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, και να διατυπωθούν ειδικώς οι απόψεις της Διοικήσεως επί του ζητήματος αυτού. Στο Δικαστήριο περιήλθαν, ενόψει της αποφάσεως αυτής, το 14545/6.4.2015 έγγραφο του Διευθυντή της Διεύθυνσης Χωροταξικού Σχεδιασμού της Γενικής Γραμματείας Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, οι μελέτες που ελήφθησαν υπόψη για την έγκριση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου, καθώς και άλλα σχετικά στοιχεία (βλ. κατωτέρω).

34. Επειδή, όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ, για τον σχεδιασμό αυτό λαμβάνονται υπόψη, προεχόντως, κριτήρια γεωμορφολογικά και περιβαλλοντικά, ειδικώς δε ως προς τους αιολικούς σταθμούς, το αιολικό δυναμικό της χώρας. Κατά τα άρθρα 5 και 9 του ανωτέρω Ειδικού Πλαισίου, η γεωγραφική ενότητα της Αττικής αντιμετωπίζεται ως «ειδικότερη κατηγορία της ηπειρωτικής χώρας λόγω του μητροπολιτικού χαρακτήρα της». Η γεωγραφική αυτή ενότητα δεν ταυτίζεται με την Περιφέρεια Αττικής, που αποτελεί διοικητική διαίρεση και προσδιορίζει τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοικήσεως δευτέρου βαθμού, στον οποίο, κατά το άρθρο 3 παρ. 3 στοιχείο θ' του ν. 3852/2010, περιλαμβάνονται και οι Δήμοι Αίγινας, Τροιζηνίας, Κυθήρων, Αγκιστρίου, Σαλαμίνας, Σπετσών, Ύδρας και Πόρου. Κατά συνέπεια, για τις περιοχές του Δήμου Τροιζηνίας, ο οποίος ανήκει γεωγραφικά στην Ανατολική Πελοπόννησο και για λόγους διοικητικής οργανώσεως θεωρείται, ανέκαθεν, τμήμα του Νομού Αττικής, εντασσόμενος ήδη στην Περιφέρεια Αττικής, ισχύουν οι διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ που αφορούν την ηπειρωτική χώρα εν γένει και όχι οι διατάξεις που αφορούν την Αττική «ως ειδικότερη κατηγορία της ηπειρωτικής χώρας». Τούτο συνάγεται και από: (α) τη σχετική «Υποστηρικτική Μελέτη» Ιανουαρίου 2007, η οποία ελήφθη υπόψη κατά την έγκριση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού: στη μελέτη αυτή εξετάζεται χωριστά το ηπειρωτικό τμήμα του Νομού Αττικής, ενώ ο Δήμος Τροιζηνίας, παρά την διοικητική υπαγωγή του στον Νομό Αττικής, εξετάζεται ως τμήμα της Πελοποννήσου, (β) την Μελέτη Χωροθέτησης Αιολικών Πάρκων Αττικής [Β' Φάση], έτους 2001, που εκπονήθηκε από τον Οργανισμό Αθήνας σε συνεργασία με το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας [ΚΑΠΕ]: στην εν λόγω μελέτη, όλοι οι χάρτες και τα υπομνήματα που εξετάζουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα όλων των περιοχών της Αττικής, όπως οι ανταγωνιστικές χρήσεις, οι προστατευόμενες από τη δασική ή την αρχαιολογική υπηρεσία εκτάσεις κλπ, αφορούν μόνο την γεωγραφική ενότητα της Αττικής ως υποκατηγορία του ηπειρωτικού χώρου, (γ) το από 10.7.2002 έγγραφο του Οργανισμού Αθήνας: το εν λόγω έγγραφο, κατά τη διατύπωση προτάσεων για τις κατευθύνσεις που πρέπει να ισχύουν για τα αιολικά πάρκα στην Αττική, αναφέρεται στην ιδιαίτερη περιβαλλοντική επιβάρυνση «της

περιοχής της Αττικής» από την υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων και στα χαρακτηριστικά του αττικού τοπίου, που συγκαταλέγεται στους σημαντικούς πόρους της πρωτεύουσας, διακρίνει δε την Αττική σε τέσσερις περιοχές: την περιοχή του Λεκανοπεδίου και των πέριξ ορεινών όγκων της Πάρνηθας, της Πεντέλης, του Υμηττού, του Ποικίλου Όρους και του Κορυδαλλού, την βόρεια Αττική, που εκτείνεται βορειώς της Ραφήνας, τη νότια Αττική, που εκτείνεται νοτίως της Ραφήνας μέχρι το Σούνιο, και τη δυτική Αττική, χωρίς καμιά αναφορά στα τμήματα της Πελοποννήσου τα οποία εντάσσονται διοικητικώς στον Νομό Αττικής, (δ) το 3178/19.12.2000 έγγραφο του Οργανισμού Αθήνας: στο έγγραφο αυτό και στους χάρτες που το συνοδεύουν εξετάζεται η δυνατότητα χωροθετήσεως αιολικών πάρκων στο ηπειρωτικό τμήμα του Νομού Αττικής, προτείνεται δε να θεσμοθετηθούν ως ζώνες αιολικών πάρκων πέντε ορεινοί όγκοι, και συγκεκριμένα το Πάνειον Όρος, ο Όλυμπος στην περιοχή της Λαυρεωτικής, η Μερέντα, το όρος Πατέρας και τα Γεράνεια Όρη [Ομάδα Ι], με την αιτιολογία ότι η ομάδα αυτή συγκεντρώνει τα περισσότερα πλεονεκτήματα, καθόσον «είναι αρκετά μελετημένα, έχει μεγάλη ενεργειακή απόδοση, είναι κοντά στα δίκτυα, δεν έχει σχέση με το λεκανοπέδιο, δεν υπάρχουν απαγορευτικές διατάξεις» και οι θέσεις «βρίσκονται σε ικανές αποστάσεις από οικισμούς» (βλ. και την ΥΠΑΕ/Φ1/οικ.5743/14.3.2011 εγκύκλιο της Υπηρεσίας Εξυπηρέτησης επενδυτών για έργα ΑΠΕ της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, στην οποία επισημαίνεται ότι ως Αττική «νοείται η γεωγραφική ενότητα της Ηπειρωτικής Αττικής», καθώς και την 699/2012 απόφαση της ΡΑΕ με τον τίτλο «Χαρακτηρισμός της Πελοποννήσου ως περιοχής με κορεσμένο δίκτυο για απορρόφηση ισχύος από σταθμούς ΑΠΕ, διαπίστωση ορίων ασφαλούς απορρόφησης ισχύος ΑΠΕ στην περιοχή αυτή», από την οποία προκύπτει ότι ο Δήμος Τροιζηνίας, καίτοι διοικητικώς ανήκει στον Νομό Αττικής, εξετάζεται ως περιοχή της Πελοποννήσου, πρβλ. επίσης το άρθρο 20 παρ. 13 του ν. 3212/2003 [Α' 308], με το οποίο εξαιρέθηκε η επαρχία Τροιζηνίας από το πεδίο εφαρμογής του π.δ. της 22.6-7.7.1983 περί καθορισμού ΖΟΕ σε ολόκληρη την εκτός σχεδίου και εκτός οικισμών περιοχή του Νομού Αττικής [Δ' 284]). Εξ άλλου, σύμφωνα με την από 27.9.2012 βεβαίωση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας [ΡΑΕ] η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 3 παρ. 5 ν. 3468/2006 (Α' 129) και ελήφθη υπόψη κατά την έκδοση της προαναφερθείσης 45178/40070/1.11.2012 αποφάσεως του ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής για την τροποποίηση της από 22.7.2009 αδείας εγκαταστάσεως, ο επίδικος αιολικός σταθμός «βρίσκεται εντός Περιοχής Αιολικής Καταλληλότητας των Δημοτικών Ενοτήτων Τροιζήνος, Πόρου και Ερμιόνης των Δήμων Τροιζηνίας, Πόρου και Ερμιονίδας», σύμφωνα δε «με τα διαθέσιμα στην ΡΑΕ στοιχεία ... δεν υφίσταται υπέρβαση της μέγιστης πυκνότητας αιολικών εγκαταστάσεων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ΕΠΧΣ ΑΠΕ και στον Κανονισμό Αδειών Παραγωγής ΑΠΕ». Επομένως, ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως ότι το έργο μη νομίμως χωροθετείται σε περιοχή του Νομού Αττικής η οποία δεν περιλαμβάνεται στις περιοριστικώς αναφερόμενες στο άρθρο 9 του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, είναι απορριπτός, ως αβάσιμος.

35. Επειδή, με την αίτηση ακυρώσεως και τα δικόγραφα προσθέτων λόγων προβάλλεται, τέλος, ότι στις περιοχές ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους απαγορεύεται κάθε αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος και ότι, συνεπώς, οι προσβαλλόμενες αντίκεινται στο άρθρο 24 του Συντάγματος και στην Α1/ΦΟ2/37719/960/1979 υπουργική απόφαση περί κηρύξεως της επίδικης περιοχής ως ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους, εφόσον με την εγκατάσταση του αιολικού πάρκου στην κορυφογραμμή του όρους Αδέρες, που είναι ορατή από όλη την επαρχία Τροιζηνίας, την επαρχία Ερμιονίδας και τις νήσους Ύδρα και Σπέτσες, πλήττεται ανεπανόρθωτα το φυσικό τοπίο της ευρύτερης περιοχής. Προς αντίκρουση του λόγου αυτού η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι κατά νόμον δεν απαγορεύεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ εντός των τοπίων με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, ότι στη ΜΠΕ γίνεται ειδική αναφορά στο ορατό ή μη του επίδικου πάρκου από τον Πόρο, εξετάζεται δε με φωτορεαλιστικές απεικονίσεις πώς αυτό φαίνεται από τα παράλια της νήσου, ότι ο ανωτέρω χαρακτηρισμός ελήφθη υπόψη και αξιολογήθηκε επαρκώς από τη Διοίκηση κατά την έκδοση των προσβαλλομένων και ότι έχουν ληφθεί όλα τα πρόσφορα μέτρα για την αντιμετώπιση της τυχόν «οπτικής ρύπανσης».

36. Επειδή, με την Α1/ΦΟ2/37719/960/1979 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (Β΄ 849), η οποία εκδόθηκε δυνάμει του κ.ν. 5351/1932 (Α΄ 275), κηρύχθηκε «ως τοπίο εξαιρέτου φυσικού κάλλους, για λόγους προστασίας της περιοχής, η παραλιακή ζώνη της Τροιζηνίας από τον Γαλατά έως τα όρια του νομού Αργολίδος ... και σε πλάτος που ορίζεται από την παραλία έως και τις κορυφογραμμές», όπως η ζώνη αυτή αποτυπώνεται στο συνδημοσιευθέν στην ΕτΚ τοπογραφικό διάγραμμα.

37. Επειδή, από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, με το οποίο θεσπίζεται υποχρέωση του Κράτους για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ν. 1469/1950 (Α΄ 169), του κ.ν. 5351/1932 (π.δ. της 9-24.8.1932, Α΄ 275) και του άρθρου 1 του π.δ. 161/1984 (Α΄ 54), συνάγεται ότι ο κατά τις διατάξεις αυτές χαρακτηρισμός περιοχής ως τόπου ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους έχει ως συνέπεια το μη επιτρεπτό της αλλοιώσεως των μορφολογικών, αισθητικών και λοιπών στοιχείων της περιοχής, τα οποία υπαγόρευαν τον χαρακτηρισμό αυτό. Ειδικότερα, εάν μεν ο χαρακτηρισμός αφορά περιορισμένη κατ' έκταση περιοχή, δεν είναι, κατ' αρχήν, επιτρεπτή καμιά επέμβαση, οικιστική και αναπτυξιακή, που θα έχει ως αποτέλεσμα την μεταβολή των χαρακτηριστικών της περιοχής και την αλλοίωση του φυσικού της κάλλους. Εάν δε ο χαρακτηρισμός αφορά εκτεταμένη περιοχή, με την επιφύλαξη τυχόν θεσπίσεως ειδικότερων όρων για την αποτελεσματικότερη προστασία της, είναι επιτρεπτή μόνον ήπια ανάπτυξη, περιλαμβάνουσα δραστηριότητες τέτοιου είδους και τέτοιας εντάσεως που δεν θα αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία και τα στοιχεία της περιοχής, εν όψει των οποίων η Διοίκηση οδηγήθηκε στον κατά τα ανωτέρω χαρακτηρισμό της ως ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η εκτέλεση έργου και γενικώς η άσκηση παραγωγικής δραστηριότητας είναι επιτρεπτή υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη κατά περίπτωση δραστηριότητα, ως εκ της εκτάσεώς της, του

αντικειμένου της, του τρόπου εγκαταστάσεως και λειτουργίας της, καθώς και των επιπτώσεών της στο περιβάλλον, εναρμονίζεται, ως έχει ή υπό τους ενδεχομένως επιβαλλόμενους όρους και περιορισμούς, προς την περιοχή εντός της οποίας πρόκειται να λειτουργήσει και προς την απαίτηση διατηρήσεως του φυσικού της κάλλους, κατά την περί τούτου ειδικώς αιτιολογημένη κρίση του αρμοδίου διοικητικού οργάνου, η οποία οφείλει να αναφέρεται σε συγκεκριμένα στοιχεία και να προβαίνει σε ρητή εκτίμηση και αξιολόγηση αυτών, πριν καταλήξει στην κρίση ότι η εγκατάσταση της συγκεκριμένης δραστηριότητας εντός της περιοχής που έχει χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους δεν επιδρά δυσμενώς στο προστατευτέο περιβάλλον (βλ. ΣΕ 376/1988, 5825/1996, 2500/2009).

38. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με την νομοθεσία οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας συνιστούν πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον και βασική συνιστώσα της αειφόρου ανάπτυξεως, λαμβάνεται δε μέριμνα ώστε η εγκατάστασή τους να πραγματοποιείται με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού (βλ. ΣΕ 1421/2013, 4891/2013). Ενόψει τούτου, ο ν. 2941/2001 (Α΄ 201), ορίζει, στο άρθρο 2 παρ. 10 περ. γ΄ τα εξής: «Η χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ εντός προστατευόμενων περιοχών των άρθρων 18 επ. του ν. 1650/1986, των εθνικών δρυμών, αισθητικών δασών και διατηρητέων μνημείων της φύσης των διατάξεων του άρθρου 78 του ν.δ. 86/1969 (Α΄ 7), των περιοχών που έχουν ενταχθεί στον εθνικό κατάλογο του Δικτύου Natura 2000 ... καθώς και των τοπίων με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, γίνεται με βάση τα όσα προβλέπονται από τα νομικά κείμενα κήρυξης των άνω περιοχών ως τέτοιων ή σύμφωνα με τα όσα θα προβλέψει το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ ...». Όπως δε προεκτέθηκε (βλ. ανωτέρω σκέψη 16), στις «Περιοχές αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας» οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο 6 του εγκριθέντος με την 49828/2008 απόφαση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και στις οποίες αποκλείεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων, περιλαμβάνονται τα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και τα άλλα μνημεία μείζονος σημασίας, οι ζώνες προστασίας Α των οριοθετημένων αρχαιολογικών χώρων, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσεως και προστασίας της φύσεως που καθορίζονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 1 και 2 και 21 του ν. 1650/1986, οι Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας (Υγρότοποι Ραμσάρ), οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, οι περιοχές που είναι χαρακτηρισμένες ως μνημεία της φύσεως και τα αισθητικά δάση, ακόμη και εάν δεν περιλαμβάνονται στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσεως και προστασίας της φύσεως του άρθρου 19 παρ. 1 και 2 του ν. 1650/1986, οι οικότοποι προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000. Εξ άλλου, ο ν. 3851/2010 (Α΄ 85), κύριος στόχος του οποίου είναι η επιτάχυνση των έργων ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και να επιτευχθεί η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας (βλ. αιτιολογική έκθεση νόμου), τροποποίησε ορισμένες διατάξεις του ν. 1650/1986: Ειδικότερα, με το άρθρο 8 παρ. 1 του νόμου αυτού προστέθηκε νέα διάταξη στο άρθρο 8 του ν.

1650/1986, με την οποία προβλέπεται ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας πρέπει να προωθούνται κατά προτεραιότητα ως μέσο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία της ατμόσφαιρας, την εξασφάλιση του βιώσιμου ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας, την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης και τη βιώσιμη αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, με την παράγραφο 2 δε του αυτού άρθρου προστέθηκε παράγραφος 6 στο άρθρο 19 («Κριτήρια χαρακτηρισμού και αρχές προστασίας») του ν. 1650/1986, η οποία ορίζει ότι στις περιοχές που χαρακτηρίζονται ως εθνικά πάρκα, ως προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, ως προστατευόμενα τοπία, ως προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου και ως περιοχές οικοανάπτυξης «επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως μέσο για την προστασία του κλίματος, εφόσον με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στα πλαίσια της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του σταθμού, διασφαλίζεται η διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου της περιοχής», εξαιρουμένων τυχόν τμημάτων των ανωτέρω περιοχών που αποτελούν περιοχές προστασίας της φύσης, περιοχές υγροτόπων διεθνούς σημασίας (υγρότοποι RAMSAR) και οικοτόπων προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000. Τέλος, οι διατάξεις των άρθρων 18, 19 και 21 του ν. 1650/1986 αντικαταστάθηκαν, αντιστοίχως, με τα άρθρα 4, 5 και 6 του ν. 3937/2011 (Α' 60), ως εξής: Άρθρο 18: «1. Η βιοποικιλότητα, η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και εξέλιξη των οικοσυστημάτων, καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητα των συνιστωσών τους. Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης αποτελούν επίσης τα σημαντικά είδη της αυτοφυούς χλωρίδας ... της άγριας πανίδας, των αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων και άλλων ομάδων οργανισμών. 2. Χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, βιολογικής, γεωλογικής, γεωμορφολογικής, εν γένει επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους. 3. Οι περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα της παραγράφου 2 μπορούν να χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19, ως: -Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης -Περιοχές προστασίας της φύσης -Φυσικά πάρκα και ειδικότερα ως: εθνικά ή περιφερειακά πάρκα -Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών και ειδικότερα ως: ειδικές ζώνες διατήρησης [ΕΖΔ], ζώνες ειδικής προστασίας [ΖΕΠ] ή καταφύγια άγριας ζωής ή συνδυασμός αυτών -Προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου ή προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί 4. ...». Άρθρο 19: «1. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου: 1. Ως περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης ... χαρακτηρίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, ενδιαιτήματα σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν σημαίνουσα θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας. Οι περιοχές αυτές υπόκεινται σε αυστηρή φύλαξη από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα ... 2. Ως περιοχές προστασίας της

φύσης ... χαρακτηρίζονται εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας. Στις περιοχές αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που μπορεί να μεταβάλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Κατ' εξαίρεση επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου σχεδίου διαχείρισης, η εκτέλεση εργασιών που κρίνονται αναγκαίες για τη μη αλλοίωση εκείνων των χαρακτηριστικών που διασφαλίζουν τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων, επιστημονικών ερευνών και η άσκηση ήπιων ασχολιών και δραστηριοτήτων, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας. Οι περιοχές προστασίας της φύσης είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν προστατευόμενες περιοχές της παραγράφου 1. 3. α) Ως φυσικά πάρκα ... χαρακτηρίζονται χερσαίες, υδάτινες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, εφόσον παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον λόγω της ποιότητας και ποικιλίας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών, ιδίως βιολογικών, οικολογικών, γεωλογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου. Τα φυσικά πάρκα διακρίνονται σε εθνικά και περιφερειακά και είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν προστατευόμενες περιοχές των παραγράφων 1, 2, 4 και 5. β) ... ε) ... στα φυσικά πάρκα επιτρέπεται η άσκηση ήπιων ασχολιών και δραστηριοτήτων, οι οποίες προσαρμόζονται στο φυσικό περιβάλλον και την τοπική αρχιτεκτονική, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές προβλέπονται στην πράξη χαρακτηρισμού και το σχέδιο διαχείρισης. στ) ... 4. α) Ως περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών ... χαρακτηρίζονται εκτάσεις χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες που υπόκεινται σε διαχείριση για τη διασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων οικοτόπων και ειδών. β) Διακρίνονται σε ΕΖΔ, ΖΕΠ και Καταφύγια Άγριας Ζωής [ΚΑΖ] ... 5. α) Ως προστατευόμενα τοπία ... χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης οικολογικής, γεωλογικής, αισθητικής ή πολιτισμικής αξίας και εκτάσεις που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για αναψυχή του κοινού ή συμβάλλουν στην προστασία φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους. Στα προστατευόμενα τοπία μπορεί να δίνονται με βάση τα κύρια χαρακτηριστικά τους, ειδικότερες ονομασίες, όπως αισθητικό δάσος, γεωπάρκο, τοπίο άγριας φύσης, τοπίο αγροτικό, αστικό. Ως προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου χαρακτηρίζονται τμήματα ή συστατικά στοιχεία του τοπίου που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, αισθητική ή πολιτισμική αξία ή συμβάλλουν στην προστασία φυσικών πόρων ... όπως αλσύλια, παραδοσιακές καλλιέργειες, αγροικίες, μονοπάτια, πέτρινοι φράχτες, ξερολιθιές και αναβαθμίδες, κρήνες. β) Ως προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί ... χαρακτηρίζονται λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της, που έχουν ιδιαίτερη επιστημονική, οικολογική, γεωλογική, γεωμορφολογική ή αισθητική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, θαλάσσια, προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, καταρράκτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι ... γεωμορφολογικοί σχηματισμοί, γεώτοποι και οικότοποι προτεραιότητας κοινοτικού

ενδιαφέροντος ... Ενέργειες ή δραστηριότητες που μπορούν να επιφέρουν καταστροφή, φθορά ή αλλοίωση των προστατευόμενων φυσικών σχηματισμών, όπως και των προστατευόμενων τοπίων ή των επί μέρους στοιχείων τους, απαγορεύονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις προστασίας της απόφασης χαρακτηρισμού. γ) Τοπία που έχουν κηρυχθεί ως αισθητικά δάση, ως περιαστικά δάση, ως προστατευόμενα δάση και ως διατηρητέα μνημεία της φύσης, εντάσσονται δια του παρόντος στην αντίστοιχη κατηγορία. Για τα ήδη κηρυγμένα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, με απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ρυθμίζονται οι όροι ένταξής τους. 6. Οι περιοχές των περιπτώσεων 1 και 2 μπορεί να περιβάλλονται από περιφερειακή-ρυθμιστική ζώνη προστασίας, επαρκούς έκτασης, ώστε να κλιμακώνονται οι όροι και περιορισμοί για την καλύτερη διασφάλιση του προστατευτέου αντικειμένου. 7. ... 8. «Στις περιοχές: (α) των παραγράφων 3, 4, 5 και 6, με την εξαίρεση τμημάτων τους που αποτελούν περιοχές των παραγράφων 1 και 2 [περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, περιοχές προστασίας της φύσης], υγροτόπων διεθνούς σημασίας (υγρότοποι RAMSAR) και οικοτόπων προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, σύμφωνα με την απόφαση 2006/613/EK της Επιτροπής, καθώς και στις γειτονικές εκτάσεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18, επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως μέσο για την προστασία του κλίματος, εφόσον με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στα πλαίσια της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του σταθμού, διασφαλίζεται η διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου της περιοχής».

39. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι στις περιοχές οι οποίες είχαν χαρακτηριστεί ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους προ της ισχύος του ν. 1650/1986 και δεν εντάχθηκαν μεταγενεστέρως σε μια από τις κατηγορίες του άρθρου 19 του νόμου αυτού, κατ' αρχήν, δεν αποκλείεται η εγκατάσταση αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, η προστασία δε των περιοχών αυτών διασφαλίζεται με τις γενικές διατάξεις του ΕΧΠ, που όπως προαναφέρθηκε, λαμβάνουν πρόνοια για την αρμονική ένταξη των εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και στο τοπίο. Το συμβατό ή μη της εγκαταστάσεως α/γ σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους εξετάζεται, επομένως, κατά περίπτωση, επιτρέπεται δε η εγκατάσταση εφόσον στην οικεία μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιέχονται οι αναγκαίες εκτιμήσεις ως προς τις επιπτώσεις στην περιοχή και προτείνονται μέτρα για την αντιμετώπισή τους κατά τρόπο αποτελεσματικό ώστε, κατά ειδικώς αιτιολογημένη κρίση, οι αιολικοί σταθμοί να εντάσσονται αρμονικά στο τοπίο, να μην προκαλείται οπτική υποβάθμιση της περιοχής και να διαφυλάσσεται το αισθητικό της κάλλος.

40. Επειδή, στη ΜΠΕ του επίμαχου έργου έχει αποτυπωθεί η κατάσταση του μη βιοτικού φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής ως προς τα «μορφολογικά και τοπιολογικά» χαρακτηριστικά, έχουν δε εκτιμηθεί και αξιολογηθεί επαρκώς οι επιπτώσεις στη γεωμορφολογία, τόσο κατά τη φάση κατασκευής, κατά την οποία, σύμφωνα με τη μελέτη αυτή, δεν πρόκειται να πραγματοποιηθούν εκτεταμένες

εκσκαφές και δεν αναμένεται σοβαρή μεταβολή στην τοπογραφική και γεωλογική κατάσταση της ευρύτερης περιοχής, όσο και κατά τη φάση της λειτουργίας. Ειδικότερα, στη ΜΠΕ αναφέρονται τα εξής: «Ως προς το έδαφος το έργο απαιτεί μόνο τη θεμελίωση των πύργων των ... ανεμογεννητριών και τη διαμόρφωση υποτυπώδους εσωτερικής οδοποιίας για πρόσβαση στις α/γ. Συνεπώς δεν μπορεί να προκαλέσει γεωλογικές μεταβολές ή καταστροφές. Στο γήπεδο του προτεινόμενου αιολικού πάρκου λόγω της θέσης του (περιορισμένη βλάστηση), αλλά και λόγω της μικρής έκτασης των παρεμβάσεων (μικρού μεγέθους εκσκαφές και απομάκρυνση και ασφαλής τοποθέτηση των άχρηστων προϊόντων εκσκαφής σε κατάλληλους χώρους), δεν προβλέπεται σημαντική μεταβολή των ιζηματολογικών και εδαφολογικών χαρακτηριστικών της περιοχής ...». Ακολούθως, εξετάζονται και οι επιπτώσεις του έργου στην αισθητική του τοπίου, μετά από ειδική φωτορεαλιστική μελέτη, αναφέρονται δε τα εξής: «λόγω του έντονου αναγλύφου της περιοχής εγκατάστασης και της χωροθέτησης του έργου κατά μήκος κορυφογραμμής του ορεινού εξάρματος Αδέρεις (μεγάλες κλίσεις εδαφών, ύπαρξη τοπογραφικών εξάρσεων, κλπ) τα σχεδιαζόμενα αιολικά πάρκα δεν είναι ορατά από πολλά σημεία που βρίσκονται κοντά τους. Σε πολλά σημεία ορεινοί όγκοι και τοπογραφικές εξάρσεις μεταξύ παρατηρητή του έργου καθιστούν αδύνατη την οπτική επαφή μαζί του. Σε αποστάσεις μεγαλύτερες των 1000 μέτρων το πάρκο είναι απλώς ορατό ως υπόβαθρο. Οι αποστάσεις και η διαφορά υψομέτρου των θέσεων εγκατάστασης των α/γ από τις κατοικημένες περιοχές είναι τέτοιες ώστε ... καθιστούν δυσδιάκριτη την παρουσία του. Η βαφή των α/γ (πυλώνας και δρομέας) είναι 'απορροφητική' και δεν δημιουργούνται ανακλάσεις του προσπίπτοντος φωτισμού. Η μόνη μεταβολή που επιφέρει η εγκατάσταση των αιολικών πάρκων, είναι η παρουσία τους όταν αυτά είναι ορατά, δηλαδή ο αργόστροφος γκρι-λευκός τρίπτερος δρομέας, πάνω στον ενιαίο γκρι-λευκό πυλώνα, που μπορεί να χαρακτηριστεί ως παρουσία και δείγμα της τεχνολογικής ανάπτυξης της εποχής μας ... Στο προτεινόμενο έργο δεν πρόκειται να γίνει καμία νέα χάραξη δρόμου καθώς η διάταξη των ανεμογεννητριών θα είναι ακριβώς κατά μήκος του ήδη υπάρχοντος δρόμου. Τέλος, το κτήριο του κεντρικού ελέγχου λόγω της θέσης στην οποία θα εγκατασταθεί και λόγω του μικρού του εμβαδού, δεν αναμένεται να προκαλέσει σημαντική αισθητική όχληση. Συμπερασματικά ... το προτεινόμενο αιολικό πάρκο δεν θα προκαλέσει παρεμπόδιση οποιασδήποτε θέας του ορίζοντα ή οποιασδήποτε κοινής θέας και δεν θα καταλήξει στην δημιουργία ενός μη αποδεκτού αισθητικά τοπίου, προσιτού στην κοινή θέα». Περαιτέρω, όπως προεκτέθηκε, στην προσβαλλόμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων προβλέπονται συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων αυτών. Εξ άλλου, η ανωτέρω Α1/ΦΟ2/37719/960/1979 υπουργική απόφαση και το γεγονός ότι το επίδικο έργο εμπίπτει στην περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους που οριοθετήθηκε με την απόφαση αυτή ελήφθησαν υπόψη και συνεκτιμήθηκαν από τη Διοίκηση κατά την έκδοση των προσβαλλομένων. Ειδικότερα: Η 4052/536/5.3.2004 πράξη του ΓΓΠ, με την οποία εγκρίθηκε η επέμβαση σε δασικού χαρακτήρα έκταση για την εγκατάσταση του αιολικού πάρκου, μνημονεύει ειδικώς στο προοίμιό της τις 2246/10.12.2003 και

66/19.1.2004 εισηγήσεις του Δασαρχείου Πόρου και της Διεύθυνσης Δασών Πειραιά, αντιστοίχως, στις εισηγήσεις δε αυτές ρητώς επισημαίνεται ότι η εγκατάσταση των α/γ πραγματοποιείται σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με την ανωτέρω Α1/ΦΟ2/37719/960/1979 απόφαση. Στην ΠΕΧΩ 217/Φπερ.10/2004/22.3.2004 πράξη δε του Γενικού Διευθυντή Περιφέρειας Αττικής, η οποία εκδόθηκε επί αντιρρήσεων που εκφράσθηκαν από το Δημοτικό Συμβούλιο Πόρου για τις επίμαχες εγκαταστάσεις, αναφέρεται επίσης ότι «τα έργα βρίσκονται στα όρια της περιοχής φυσικού κάλλους του Δήμου Τροιζήνος», όπως αυτή ορίζεται στη σχετική υπουργική απόφαση, και διατυπώνεται η άποψη ότι τούτο δεν κωλύει τη χωροθέτησή τους, εφόσον υπάρχουν θετικές γνωμοδοτήσεις των υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού και του ΟΡΣΑ, που βεβαιώνει ότι οι επίμαχες θέσεις περιλαμβάνονται σε ζώνη ΤΠ1 όπου επιτρέπονται εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας, και λαμβάνονται, περαιτέρω, τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της «οπτικής ρύπανσης» και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στο φυσικό ανάγλυφο ώστε να εξασφαλίζεται «η αρμονική συνύπαρξή τους με τον περιβάλλοντα χώρο».

41. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε (βλ. ανωτέρω σκέψη 38), ο ν. 2941/2001, κατ'επίκληση του οποίου εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες με το αρχικό δικόγραφο πράξεις, δεν απαγορεύει άνευ ετέρου την χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ εντός των τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, το δε Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού, το οποίο ίσχυε κατά την έκδοση των μεταγενέστερων πράξεων που συμπροσβάλλονται, δεν περιλαμβάνει στις «περιοχές αποκλεισμού και [τις] ζώνες ασυμβατότητας» του άρθρου 6 αυτού τις περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί, κατά τις διατάξεις του ν. 1469/1950, σε συνδυασμό με το άρθρο 52 του ν. 5352/1932, ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και δεν έχουν χαρακτηριστεί και ως περιοχές προστασίας της φύσης κατά τις διατάξεις του ν. 1650/1986. Εξ άλλου, κατά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων η Διοίκηση έλαβε υπόψη και συνεκτίμησε τον χαρακτήρα της περιοχής ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και, ενόψει σχετικών επιφυλάξεων που εξέφρασαν οι κατά τόπον αρμόδιες δασικές υπηρεσίες, διατυπώθηκαν στις προσβαλλόμενες πράξεις ειδικοί όροι και περιορισμοί προς αντιμετώπιση τυχόν αρνητικών επιπτώσεων στο τοπίο από την εγκατάσταση των α/γ (βλ. ανωτέρω σκέψεις 19 και 28). Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, ο λόγος ακυρώσεως, σύμφωνα με τον οποίο μη νομίμως επετράπη με τις προσβαλλόμενες πράξεις η εγκατάσταση του αιολικού σταθμού εντός περιοχής που προστατεύεται λόγω του ιδιαίτερου φυσικού της κάλλους, είναι, όπως διατυπώνεται, απορριπτέος ως αβάσιμος.

42. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να καταργηθεί η δίκη ως προς δύο από τους αιτούντες, περαιτέρω δε, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί και να γίνει δεκτή η ασηκθείσα παρέμβαση.